

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zvuková a verbální charakteristika promluv moderátorů vybraných
rozhlasových stanic

Sound and verbal characterisation of moderators' speech in Czech
broadcasting

Lucie Baptistová

Vedoucí práce: PhDr. Jana Vlčková, Ph.D.
Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)
Studijní obor: B ČJ-ZSV (7507R037, 7504R236)

2019

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Zvuková a verbální charakteristika promluv moderátorů vybraných rozhlasových stanic potvrzují, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzují, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 5. 4. 2019

Poděkování

Ráda bych velmi poděkovala vedoucí své bakalářské práce PhDr. Janě Vlčkové, Ph.D. za její cenné rady, lidský přístup a trpělivost. Také bych ráda poděkovala své rodině a příteli za podporu při psaní práce.

ABSTRAKT

Bakalářská práce zkoumá fonetickou rovinu jazyka u moderátorských promluv. Zaměřuje se na správnou výslovnost a snaží se analyzovat odchylky od ortoepické kodifikace u vybraných rozhlasových moderátorů. Práce věnuje pozornost mluvčím z jedné veřejnoprávní rozhlasové stanice a dvou rozhlasových stanic soukromých. Všechny tři rozhlasové stanice jsou charakterizovány z hlediska svého programového zaměření. Jednotliví moderátoři jsou krátce představeni. Následně jsou vymezena pravidla správné výslovnosti v souvislosti s kulturou jazyka, kulturou řeči a kultivovaností projevu. Dále jsou uvedeny nejčastější jazykové nedostatky objevující se u rozhlasových mluvčích obecně. Praktická část se zaměřuje na samotný rozbor moderátorských promluv. Jako základ pro jazykovou analýzu slouží nahrané promluvy, které byly nejprve přepsány fonetickou transkripcí a následně zkoumány. Skrze analýzu se práce snaží vystihnout jednotlivé odchylky a poté zhodnotit jejich vliv na celkový projev moderátora. Práce si klade za cíl vymežit konkrétní výslovnostní odchylky u analyzovaných promluv a zároveň poukázat na četnost jednotlivých odchylek. Zaznamenané odchylky jsou dále shrnuty a zobecněny. Práce se snaží poukázat na podobnost odchylek u moderátorů z různých rozhlasových stanic. Závěr se věnuje vztahu mezi rozhlasovou stanicí a užíváním jazyka, který představuje pro rozhlas jeden z hlavních pracovních nástrojů. V návaznosti na to dochází ke zhodnocení dodržování normativní spisovné výslovnosti u projevů moderátorů z veřejnoprávních stanic v porovnání se stanicemi soukromými.

KLÍČOVÁ SLOVA

mluvený projev, moderátor, ortoepie, rozhlasové vysílání

ABSTRACT

The bachelor thesis investigates the phonetic level of language in moderator speeches. It focuses on the correct pronunciation and tries to analyze differences from the orthoepic codification of the selected radio moderators. The essay focuses on one moderator from public and two moderators from private radio stations. All three stations are characterized by their main focus. The individual radio presenters are briefly described. Subsequently, rules concerning the proper pronunciation are defined, in context with the language culture, speech and the level of politeness. Then, the most common language errors that are typical for radio presenters, in general, are listed. The practical part focuses on the analysis of the radio presenters' speeches themselves. The recorded speeches, that were rewritten by the phonetic transcription and then investigated are used as a basis for the language analysis. Through the analysis, the essay tries to capture the language deviations and evaluate the impact they have on the radio presenter's speech as a whole. The purpose of the essay is to define particular pronunciation deviations and also to point out their frequency. The recorded deviations are then summarized and generalized. The essay also points out the similarity of the deviations through the different radio station. The conclusion focuses on the relation between the radio station and the use of language, which represents one of the main tools for the broadcast. In relation to this, there is an evaluation of the proper pronunciation of the radio presenters from public radio stations compared to private radio stations.

KEYWORDS

correct pronunciation, radio broadcasting, radio presenter, speech

Obsah

Úvod	8
1 Veřejnoprávní rozhlasové stanice vs. komerční rozhlasové stanice.....	10
1.1 Vznik.....	10
1.2 Rozdíly.....	11
1.2.1 Obsahová stránka vysílání	11
1.2.2 Cílová skupina	11
1.2.3 Jazykový projev	12
2 Představení vybraných rozhlasových stanic a jejich moderátorů	14
2.1 Český rozhlas	14
2.1.1 Český rozhlas od vzniku po současnost	14
2.1.2 Lucie Výborná	15
2.1.3 Michael Rozsypal	16
2.2 Evropa 2.....	16
2.2.1 Evropa 2 od vzniku po současnost	17
2.2.2 Leoš Mareš	18
2.2.3 Patrik Hezucký	19
2.3 Country Radio.....	19
2.3.1 Country Radio od vzniku po současnost	19
2.3.2 Milan Schmidt	20
2.3.3 Miloš Keller.....	20
3 Ortoepie	21
3.1 Snaha o kultivování české výslovnosti v historii.....	21
3.2 Kultura jazyka a kultura řeči.....	24
3.3 Požadavky ortoepie na mluvčí.....	25

3.4	Užívání řeči/jazyka v rozhlasové komunikaci	26
3.4.1	Zvukové jevy a typy jazykových nedostatků u rozhlasových mluvčích	26
4	Analýza promluv vybraných moderátorů	33
4.1	Analýza promluv Lucie Výborné	33
4.1.1	Jednotlivé odchylky	33
4.1.2	Shrnutí	34
4.2	Analýza promluv Michaela Rozsypala	35
4.2.1	Jednotlivé odchylky	35
4.2.2	Shrnutí	36
4.3	Porovnání promluv Lucie Výborné a Michaela Rozsypala	37
4.4	Analýza promluv Leoše Mareše	37
4.4.1	Jednotlivé odchylky	37
4.4.2	Shrnutí	39
4.5	Analýza promluv Patrika Hezuckého	40
4.5.1	Jednotlivé odchylky	40
4.5.2	Shrnutí	41
4.6	Porovnání promluv Leoše Mareše a Patrika Hezuckého	42
4.7	Analýza promluv Milana Schmidta	42
4.7.1	Jednotlivé odchylky	42
4.7.2	Shrnutí	44
4.8	Analýza promluv Miloše Kellera.....	45
4.8.1	Jednotlivé odchylky	45
4.8.2	Shrnutí	46
4.9	Porovnání odchylek Milana Schmidta a Miloše Kellera	47
5	Závěr.....	48

Seznam použitých zdrojů.....	51
Literatura	51
Internetové zdroje	52
Citace jiných zdrojů.....	55
Seznam příloh.....	57

Úvod

Cílem této bakalářské práce je porovnat zvukovou stránku projevů vybraných moderátorů z různých rozhlasových stanic a vystihnout specifika a odchylky, které se v jejich projevech vyskytují. Dále práce zkoumá, zda se tato specifika dají zobecnit, zda jsou jednotlivé odchylky vždy vázány na konkrétního mluvčího a jak pravidla ortoepie dodržují mluvčí veřejnoprávní stanice v porovnání se stanicemi soukromými.

První kapitola popisuje vznik a následnou koexistenci veřejnoprávních a soukromých rozhlasových stanic. Dále se zaměřuje na jejich rozdíly, a to v několika ohledech. Všímá si odlišné obsahové stránky vysílání, jiných cílových skupin posluchačů a užívání rozdílných jazykových prostředků. Ve druhé kapitole je přiblížen vznik vybraných rozhlasových stanic a jejich současná situace. Konkrétně se jedná o stanice Český rozhlas (zde o dílčí stanice Radiožurnál a Plus), Evropa 2 a Country Radio. Pozornost je v této kapitole také věnována moderátorům, jejichž projevy práce rozebírá. Krátce je představena moderátorka Lucie Výborná, dále jsou představeni moderátoři Michael Rozsypal, Leoš Mareš, Patrik Hezucký, Milan Schmidt a Miloš Keller. Teoretická část pokračuje definováním ortoepie a stručnou historií ortoepických příruček, které daly vzniknout *České výslovnostní normě*. Z té primárně práce vychází a její znalost je nezbytnou součástí při analyzování zaznamenaných promluv. Dále je ortoepie propojena s kulturou řeči a kulturou jazyka, kterou by měly profesionální mluvčí ovládat. Též je zmíněna kultivovanost projevu, která by měla být součástí veřejných projevů. V závěru teoretické části jsou uvedeny jednotlivé jazykové nedostatky vyskytující se obecně u rozhlasových mluvčích.

Praktická část se věnuje samotné analýze nahraných promluv, které byly nejdříve přepsány fonetickou transkripcí a následně rozebrány. U všech sledovaných moderátorů je nejdříve představen pořad, ve kterém vystupují a který posloužil jako základ pro nahrávané promluvy. Dále jsou uvedeny jednotlivé výslovnostní odchylky, které byly při poslechu zaznamenány, současně s četností jejich výskytu. V následujících podkapitolách jsou analyzované odchylky shrnuty obecněji.

Závěr práce představuje souhrn odchylek, které se objevovaly nejčastěji. Je poukázáno na vztah mezi rozhlasem a užíváním jazyka, a to především z hlediska správné

výslovnosti. Následně je užívání správné výslovnosti zhodnoceno u moderátorů z veřejnoprávní rozhlasové stanice v porovnání se stanicemi soukromými.

1 Veřejnoprávní rozhlasové stanice vs. komerční rozhlasové stanice

1.1 Vznik

V České republice vedle sebe koexistují dva typy rozhlasových stanic – veřejnoprávní a soukromé. Tato situace ale byla v minulosti odlišná. Před rokem 1989 vlastnil monopol rozhlasového vysílání, tehdy ještě v Československé republice, Československý rozhlas. V lednu roku 1990 podepsal Martin Brisac, tehdejší ředitel francouzské soukromé rozhlasové stanice Europe 2, dohodu s tehdejším ředitelem Československého rozhlasu Karlem Starým, ve které Československý rozhlas uvolnil stanici Europe 2 svůj pražský kmitočet 88.2 MHz. Na této frekvenci mohla stanice Europe 2 vysílat svůj čtyřadvacetihodinový francouzský program. Tímto začal od března téhož roku fungovat takzvaný *duální systém rozhlasového vysílání*. Existence těchto dvou paralelních sektorů nejdříve nebyla vládou schválena, byla definována až později ve dvou zákonech, a to konkrétně v zákoně č. 468/1991 Sb., O provozování rozhlasového a televizního vysílání a zákoně č. 484/1991 Sb. O Českém rozhlasu jako samostatném veřejnoprávním subjektu (Moravec 2000, s. 11).

Počátky duálního systému byly složité především pro Český rozhlas, který ztrátou své jedinečnosti přišel o mnohé posluchače. Český rozhlas nedokázal definovat své postavení a vymezit cíle a prostředky jednotlivých programových okruhů. Nárůst soukromých rozhlasových stanic byl velice rychlý, již v roce 1994 bylo zaznamenáno 59 privátních provozovatelů. Situaci začala regulovat Rada České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání až v roce 1997. V té době formulovala odpovědi na otázky týkající se jasné koncepce budoucnosti duálního vysílání. Jedná se například o otázky: *Jaké postavení má mít vysílatel veřejné služby v našem duálním systému? Co je úkolem soukromého rozhlasového vysílání a co od něj očekáváme? V jakém vztahu mají být vysílatel veřejné služby a soukromá rádia?* (Moravec 2000, s. 12).

Moravec (2000) ve svém příspěvku dále komentuje fungování duálního systému rozhlasového vysílání a všímá si postavení veřejného subjektu, které není rovnocenné. Důvodem dle něho může být například úspěšná lobby soukromých vysílatelů nebo práce vedení vysílatele služby veřejné. Existence vysílatelů veřejné služby má ale své opodstatnění

v mnoha ohledech. Nejen, že působí jako kulturní instituce, ale též posiluje kulturní rozvoj společnosti a působí jako důvěryhodný zdroj z hlediska zpravodajství.

1.2 Rozdíly

V následujících třech podkapitolách budou přiblíženy rozdíly mezi veřejnoprávními a soukromými rozhlasovými stanicemi. Zaměříme se na rozdíly z hlediska jejich obsahové stránky vysílání, porovnáme cílové skupiny, na které rozhlasové stanice směřují a uvedeme, v čem se liší jazykový projev moderátorů.

1.2.1 Obsahová stránka vysílání

Pokud zkoumáme obsahovou stránku vysílání rozhlasových stanic, veřejnoprávní stanice se zaměřují především na zpravodajské relace, které tvoří velkou část jejich celkového vysílacího času. Zpravodajství se nejčastěji pojí s publicistickými pořady, jako jsou poznámky, besedy a komentáře, které rozšiřují, doplňují nebo vysvětlují informace, jež posluchači získali ve zpravodajských relacích. Stejně tak se zpravodajské relace vyskytují v komerčních rozhlasových stanicích, „*a to i přesto, že se ve své většině zaměřují na podstatně jiné programové typy než žurnalistické.*“ (Maršík 2001, s. 57).

Obsah je rozdílný především v tzv. rozhlasových špičkách, což jsou časové úseky, kdy stanici poslouchá nejvíce posluchačů. V ranní rozhlasové špičce veřejnoprávního rozhlasu se objevují především zprávy, které se navíc vysílají ve velmi krátkých časech za sebou. Ty jsou doplňovány nejčastěji počasím či dopravou. Celkově se rozhlas (a nejen v takovýchto vstupech) snaží být aktuální a pohotově reagovat na aktuální události (Maršík 2001, s. 63–64). Pro komerční stanice jsou velice důležité informace o publiku, pro které rádio vysílá, čemuž přizpůsobuje svůj program. Publikum v případě komerčních rozhlasových stanic funguje jako zboží, které stanice zajišťuje trvalý příjem. Proto jsou pravidelně prováděny výzkumy rozhlasového publika, které ovlivňují další vývoj nejen samotných programů, ale celé rozhlasové stanice (Hankusová 2006, s. 5).

1.2.2 Cílová skupina

Vzhledem k odlišnému typu posluchačů klade veřejnoprávní stanice oproti stanicí komerční jiný důraz na obecné znaky moderátorských projevů a vstupů. Jedním z těchto znaků je míra objektivnosti, tedy zda, popř. jak moc, dává moderátor při vstupech najevo

svůj osobní názor. I na veřejnoprávních stanicích je k vlastnímu názoru autora prostor, a to např. v publicistických žánrech jako je poznámka, komentář, recenze aj. Velmi se liší také volba jazykových prostředků (Maršík 2001, s. 58).

Z hlediska cílové skupiny se konkrétně komerční rozhlasová stanice Evropa 2 dlouhodobě zaměřuje především na posluchače ve věku od dvanácti do třiceti let (Rada pro rozhlasové a televizní vysílání 2016). Veřejnoprávní rozhlasová stanice Český rozhlas se snaží obsáhnout širší publikum, a proto vytváří taková témata, která by mohla oslovit širokou veřejnost. V Kodexu Českého rozhlasu v článku 2.3 je vymezen základní smysl, jenž spočívá ve „*vytváření otevřeného prostoru pro veřejnou rozpravu o otázkách veřejného zájmu a pro sdělování rozmanitých zkušeností či prožitků vnímání světa.*“ Celý druhý článek Kodexu se týká posluchače, který je na prvním místě a podle jehož potřeb a přání jsou programy vytvářeny, případně obměňovány. Na stanici jsou pravidelně prováděny reprezentativní výzkumy, z jejichž výsledků se poté odráží, které programy ČRo bude dále vysílat, a naopak které pro jejich malý zájem zruší.

1.2.3 Jazykový projev

Jedním z dalších významných rozdílů na veřejnoprávních a komerčních rozhlasových stanicích je jazykový projev. Michel Fleischmann, bývalý ředitel Evropy 2, v rozhovoru pro RadioTV v roce 2004 uvedl, že moderátoři Evropy 2 hovoří jazykem mladých lidí. Dle něho je ale špatně, pokud záměrně mluví nespisovně. Naopak Kodex Českého rozhlasu v článku 16.2 uvádí: „*Hlasatelé, moderátoři a redaktoři zpravodajských a publicistických pořadů jsou povinni vyjadřovat se v pořadech zásadně spisovným jazykem, ledaže by citovali či interpretovali výrok či chování jiné osoby nebo by použití nespisovného výrazu odpovídalo situaci.*“ Stejně tak volí Český rozhlas jazykové prostředky s ohledem na téma a žánr. Navíc mají moderátoři možnost své projevy zlepšovat ve vzdělávacím oddělení, kterým mimo jiné musí projít každý uchazeč na post moderátora.

Maršík (2001) dále vymezuje základní zásady rozhlasového zpravodajství, mezi nimi např. novost, závažnost, zábavnost, jasnost a srozumitelnost. Rozhlasové zpravodajství se dále vyznačuje časovou tísní, ve které se připravuje, na což doplácí přesnost. Moderátoři se často snaží být maximálně struční a své výpovědi zjednodušovat či zestručňovat. To ale může způsobit zkreslení zpráv či jejich dvojznačnost. U poslechu rozhlasových

zpravodajských relací též výzkumy ukázaly, že jsou kladeny vyšší nároky na myšlenkové procesy, a proto je nutné volit vhodné jazykové i stylistické vyjadřovací prostředky.

2 Představení vybraných rozhlasových stanic a jejich moderátorů

2.1 Český rozhlas

Český rozhlas je veřejnoprávní rozhlas a zároveň „*národní kulturní institucí zvláštního významu poskytující veřejnou službu*“, a to tvorbou a šířením rozhlasových programů. Český rozhlas byl zřízen zákonem ČNR č. 484/1991 Sb., ve kterém je definován jeho statut, organizační uspořádání, práva a povinnosti jednotlivých organizačních složek a způsob hospodaření rozhlasu. „*Český rozhlas přispívá k rozvoji vzdělání a výzkumu v rozhlasových a multimediálních oborech.*“ (Zákon ČNR č. 484/1991 Sb., 2. novela).

V současnosti nabízí Český rozhlas několik dílčích stanic: informativně rekreativní okruh *Radiožurnál*, univerzální okruh *Dvojka*, umělecký okruh *Vltava*, publicisticko-zpravodajský okruh *Plus*, stanice pro děti *Rádio Junior*, stanice pro mladé posluchače *Radio Wave*, hudební stanice *Jazz* a *D-dur* a síť relativně samostatných regionálních stanic (www.rozhlas.cz).

2.1.1 Český rozhlas od vzniku po současnost

První rozhlasové vysílání Českého rozhlasu proběhlo v roce 1923 na stanici Radiožurnálu (pojmenováno podle tehdejší československé zpravodajské radiotelefonické společnosti Radiojournal). Roku 1926 bylo zahájeno tzv. simultánní vysílání, to znamená, že pořady jednoho studia byly šířeny vysílači dalších studií, což byl základ pro pozdější celostátní okruhy. O deset let později začala společnost Radiojournal vysílat do zahraničí pod názvem Radio Praha (Maršík 1994). V letech Protektorátu Čechy a Morava Český rozhlas spadl pod německé protektorátní vysílání a byl přejmenován na Rozhlas Čechy-Morava. Při převzetí moci komunisty roku 1948 došlo k zestátnění Československého rozhlasu. Vznikla tak programová linie, která formulovala rozhlas na dalších 40 let jako „*státní instituci, která bude oddaně sloužit tomu, co prospívá československému pracujícímu lidu, hmotnému a kulturnímu rozvoji republiky a šťastné budoucnosti země.*“ (Köpplová a kol. 2003, s. 63–64). V této době začaly výstupy rozhlasových hlasatelů podléhat dozoru a vzhledem k nastolenému režimu ustupovala osobitost moderátorů do pozadí. Celkovou cenzuru Československého rozhlasu měla od roku 1953 na starost Hlavní správa tiskového dohledu. Roku 1972 začala vedle Radiožurnálu vysílat stanice Vltava, která měla

„rozšiřovat poznání a vzdělávání socialistického člověka a poskytovat mu v bohaté míře estetické zážitky.“ (Köpplová a kol. 2003, s. 90). 1. ledna 1989 se Český rozhlas stává samostatným právním subjektem. Po pádu komunistického režimu v listopadu 1989 se vrací ke svým původním cílům: informovat, vzdělávat a bavit. Při vzniku České republiky vzniká též nový název rozhlasu – Český rozhlas, který zahrnuje tři celoplošné stanice: Radiožurnál, stanice Praha (roku 2013 přejmenováno na Dvojku) a Vltava. Po roce 2000 vznikají digitální stanice: Rádio Wave, Český rozhlas Leonardo (zaniká 2013), Český rozhlas D-dur, Rádio Česko (zaniká 2013). V roce 2013 se digitální stanice rozšiřují o Rádio Junior, Český rozhlas Jazz a Český rozhlas Plus (www.rozhlas.cz).

2.1.2 Lucie Výborná

Moderátorka Radiožurnálu Lucie Výborná studovala na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy obor žurnalistika (Lucie Výborná). Její otec byl televizní redaktor, matka pracovala jako dramaturgyně v České televizi (www.radiozurnal.rozhlas.cz). Lucie Výborná po škole nejprve pracovala v České televizi, poté přešla do komerční televizní stanice Nova a stanice Prima (Lucie Výborná). Původně se chtěla stát instruktorkou lyžování v zahraničí, nakonec v roce 1991 souhlasila s nabídkou moderování v rádiu. Svou moderátorskou činnost v rozhlasových médiích začala konkrétně v rádiu Bonton. Poté nastoupila do Frekvence 1, kde pracovala dvanáct let. Po privátních rádiích přichází v roce 2006 do média veřejné služby – Českého rozhlasu, konkrétně na stanici Český rozhlas Praha (dnešní Český rozhlas Dvojka). V roce 2008 přechází na stanici Radiožurnálu. Pro některé „tradiční“ posluchače se v té době Lucie Výborná stává symbolem komercializace stanice Radiožurnálu. I přes prvotní negativní ohlasy získala v roce 2011 cenu Moderátorka roku (www.radiozurnal.rozhlas.cz).

Na Radiožurnálu v současné době moderuje každý všední den dopoledne od devíti do deseti hodin pořad s názvem *Host Lucie Výborné*. Pořad vznikl již roku 2008 při vytváření nového programového schématu. Až do roku 2017 existoval pod názvem *Host Radiožurnálu* a vysílal se o hodinu později. V pořadu probíhají rozhovory nejen s odborníky z nejrůznějších oborů, ale obecně s lidmi ovlivňujícími společenské dění. Na své práci Lucie Výborná oceňuje setkávání s hosty, které by si do komerční rozhlasové stanice pozvat nemohla, jelikož takové stanice mají jinou cílovou skupinu, která by hosty Českého rozhlasu

Radiožurnálu neocenila (www.radiozurnal.rozhlas.cz). Kromě moderování v rádiu příležitostně uvádí přímé přenosy galavečerů v České televizi – např. Českého lva nebo Sportovce roku (Lucie Výborná).

2.1.3 Michael Rozsypal

Moderátor Českého rozhlasu Plus Michael Rozsypal vystudoval politologii na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Do světa médií se dostal díky stáži v České televizi a v Rádiu Praha. Po studiích nejprve začal pracovat pro redakci Radiožurnálu, dále spolupracoval s Českým rozhlasem Vltava a moderoval též na Českém rozhlasu 6 (www.plus.rozhlas.cz). O práci v rádiu se vyjádřil v rozhovoru pro Institut politologických studií: „Do rádia jsem přišel už při škole a pořád mě fascinuje. Baví mě adrenalin, možnost být při aktuálním dění, spolupracovat se skvělými kolegy a zpovídat zajímavé respondenty.“ (www.ips.fsv.cuni.cz).

Od roku 2013 pracuje v Českém rozhlasu Plus, kde si vyzkoušel moderování různých pořadů. Nyní ho posluchači mohou slyšet v pořadech Ranní Plus a Dopolední Plus, jehož součástí je také pořad *Interview Plus*, kde Michael Rozsypal hovoří se svými hosty ze světa politiky, kultury či byznysu o aktuálních tématech ze společnosti (www.plus.rozhlas.cz). V již zmíněném rozhovoru pro Institut politologických studií popisuje pořad *Interview Plus*: „Každý rozhovor je jedinečný a moc mě baví. Vždy má jinou atmosféru a dynamiku. Profesně jsou asi nejzajímavější rozhovory s prezidentem nebo českým a slovenským premiérem. Příjemným překvapením bývají rozhovory s někým ne třeba tak známým, ale zajímavým a úspěšným ve svém oboru. Baví mě, když během rozhovoru nastane nějaká nečekaná situace, narazíte na něco zajímavého, dostanete se do konfliktu. I když je člověk sebelépe připraven, vždy je to živý organismus a stát se může úplně cokoliv. A to je parádní adrenalin.“ (www.ips.fsv.cuni.cz).

2.2 Evropa 2

Evropa 2 je komerční rozhlasová stanice. Z hlediska programové skladby vysílání se jedná o hudební rádio, které se orientuje na posluchače ve věku od dvanácti do třiceti let. Kromě hudebních vstupů se na stanici objevují i kulturně-informační rubriky a zpravodajství, jehož součástí jsou i informace o sportu, dopravě a počasí. Dále jsou

posluchači prostřednictvím Evropy 2 zváni na filmové premiéry či informování o novinkách na DVD (Rada pro rozhlasové a televizní vysílání 2016).

2.2.1 Evropa 2 od vzniku po současnost

První vysílání Evropy 2 (tehdy ještě pod názvem Europe 2) začalo v březnu roku 1990. Na stanici nejdříve převládala francouzština s českými vstupy, plně české vysílání stanice zahájila až 10. června 1991. Evropa 2 vznikla na kmitočtu Českého rozhlasu 88.2 jako společný projekt stanice Československého rozhlasu a stanice Europe 2. Francouzská část práce spočívala v dodávání obsahu a technologií, zbytek měla zajišťovat veřejnoprávní instituce. Toto vysílání bylo původně nelegální a oficiálně mohlo začít pražské vysílání stanice Rádio Evropa 2 fungovat až díky licenci z 29. 3. 1991 (Köpplová a kol. 2003). Tehdejší ředitel Michel Fleischmann se vyjadřuje k začátkům vysílání: „*Naším prvním krokem, jakmile jsme v noci z 20. na 21. března 1990 začali, bylo předložit našim tehdejším partnerům, tedy Československému rozhlasu, plán na vybudování sítě Evropy 2. Teprve při udělení licencí, začátkem roku 1991, a po založení první Rady pro rozhlasové a televizní vysílání jsme mohli tento projekt začít uskutečňovat.*“ (www.radiotv.cz).

České vysílání bylo zahájeno pořadem *Milostné vzkazy*. Na počátcích byla pro Evropu 2 stěžejní cílová skupina, kterou tvořili posluchači nad dvacet let. V prvních letech existovaly moderované bloky, kterými byl tvořen denní proud, a ve kterých moderátoři měli své projevy mezi vysíláním hudby, zprávami, počasím a soutěžemi. Později se začalo ve vysílání objevovat i mluvené slovo. Roku 1995 se objevil program Ranní show, kde se vyskytl model dvou moderátorů. Ranní show v té době zastávala dvojice *Těžkej Pokondr* (Miloš Pokorný, Roman Ondráček), která stavěla své vstupy především na zábavných rubrikách a soutěžích. Rokem 1998 se zprávy začaly vysílat jen v časech ráno od šesti do devíti hodin a odpoledne od tří do šesti. Větší změny jak v programu, tak i v obsazení moderátorů přišly v roce 1999. Miloš Pokorný a Roman Ondráček nesouhlasili s novým programem Ranní show a moderátorská dvojice *Těžkej Pokondr* tak skončila. Její místo obsadil Dalibor Gondík se sestrou Adélou. Změnil se playlist a současně se začala Evropa 2 orientovat na mladší generaci posluchačů. V té době se hledaly nové formy moderátorských vstupů a vedení též projednávalo, o jakých tématech se má mluvit a jakým způsobem mají být informace podány. Vznikla nová dvojice moderátorů pro pořad Ranní show – Patrik

Hezucký a Leoš Mareš. V roce 2000 začala Evropa 2 s vysíláním po celé republice (www.magazin.musicweb.cz).

Do roku 2018 vlastnila rozhlasovou stanicí Evropa 2 společnost Lagardère, jejímž prezidentem byl již zmíněný Michel Fleischmann. Poté ji koupila společnost Czech Media Invest (CMI), která též vlastní například deníky Blesk a Aha, či týdeník Reflex a další (www.novinky.cz).

2.2.2 Leoš Mareš

Moderátor pořadu Ranní show na stanici Evropa 2 Leoš Mareš vystudoval ekonomickou fakultu v Chebu, která patří pod Západočeskou univerzitu. Moderovat začal při střední škole, své první vstupy měl v osmnácti letech, konkrétně v Radiu Egrensis. (To svou činnost ukončilo v roce 2018, kdy ho odkoupilo konkurenční chebské Rádio Blaník; www.zivechebsko.cz). V roce 1997 přišel do Prahy a po neúspěšných konkurzech do televize Nova (např. do pořadu Snídaně s Novou) přijal návrh Evropy 2 na spolupráci. Začal ve vysílání pořadu Ranní show, kam byl k němu později dosazen Patrik Hezucký. Ve stejné době také jezdil po diskotékách a stal se mediálně známějším. V roce 1999 se proslavil svou první písní *Tři slova*, tři roky poté vyhrál v anketě Skokan roku v hudební ceně Český slavík. Dále začal působit v televizi: uváděl svůj vlastní pořad Eso, moderoval prestižní předávání cen Český slavík (www.radiotv.cz). V současné době stále moderuje Ranní show na Evropě 2 spolu s kolegou Patrikem Hezuckým, pořádá koncerty a je považován za fenomén českého showbyznysu (www.evropa2.cz).

Reportér Jaroslav Krupka v internetovém časopisu Dotyk popisuje Marešovu popularitu a mediální vzestup v roce 2016. Článek reagoval na obrovský počet kampaní, ve kterých se Mareš objevil. „*Budeme-li hledat příčiny tohoto boomu, najdeme pravděpodobně tři základní faktory. Zaprvé je to právě Marešův vřelý vztah k sociálním sítím a schopnost vytvářet na nich vlastní digitální obsah, na který reagují jeho fanoušci pozitivně a ve velkém počtu – a který i díky agentuře umí zobchodovat. Za druhé představuje Mareš pro mnoho značek fenomén sám o sobě, zejména pro ty, které ho potřebují jen jako známou tvář. A třetí důvod? Mareš se reklamnímu vytížení až dosud nijak nebránil.*“ (www.dotyk.denik.cz).

2.2.3 Patrik Hezucký

Moderátor Evropy 2 a kolega Leoše Mareše Patrik Hezucký studoval nejprve Gymnázium Nad Štolou v Praze, poté odjel do Francie, kde studoval dva roky lyceum Alianza francesa v Toulouse (www.kino.idnes.cz). Díky studiím na francouzském lyceu mohl pracovat jako tlumočnick u filmu pro francouzské produkce, které v České republice točily filmy a reklamy. V roce 1998 přišel do rádia Evropa 2, kde začal moderovat zprávy. Ze zpráv se přesunul na popud tehdejšího ředitele Michela Fleischmanna k Leoši Marešovi do Ranní show. Dle Michela Fleischmanna k sobě Leoš Mareš v té době potřeboval někoho, kdo mu bude takzvaně nahrávat (www.ceskatelevize.cz). V současnosti stále uvádí na Evropě 2 Ranní show (www.evropa2.cz).

2.3 Country Radio

Country Radio je soukromá rozhlasová stanice orientující se především na country hudbu, folk, tramské písně, ale i klasický rock'n'roll či jižanský rock. Celkem zhruba 70 % interpretů a písní patří české produkci, 30 % produkci zahraniční (www.countryradio.cz). Jedná se o stanici s vyváženým poměrem informací, v jejímž vysílání se střídá mluvené slovo s hudební složkou. Mluvené slovo s podílem 7 % - 12 % má zde funkci informativní i zábavnou. Cílová skupina Country Rádia jsou posluchači od třiceti pěti do sedmdesáti devíti let. Důležitá je komunikace s posluchači, jimž je dán prostor v pořadech jako jsou například Písně na přání, Písně s věnováním, Rady a porady, Téma dne, či rozhovory s různými hosty, kterých se posluchači mají možnost zúčastnit prostřednictvím telefonické linky. V pracovní dny jsou také pravidelně vysílány zprávy, které jsou doplněny informacemi o dopravě a počasí. Velmi často se též objevují pozvánky na kulturní (zejména hudební) akce (Rada pro rozhlasové a televizní vysílání 2016).

2.3.1 Country Radio od vzniku po současnost

Vysílání Country Radia začalo v srpnu 1991 původně na Výstavišti v Praze. V té době vysílalo pouze v době od deseti hodin ráno do čtyř hodin odpoledne. Celodenní vysílání (24 hodin denně) začalo necelé dva roky poté. Od roku 2006 dodnes vysílá rozhlasová stanice z Prahy 6 z Říčanské ulice. V roce 2010 se rozrostlo o nové frekvence, například v Ústní nad Labem, Plzni, Karlových Varech, Mladé Boleslavi a dalších (www.radiotv.cz). V roce 2016 rozhodlo zasedání Rady pro rozhlasové a televizní vysílání o čtyřech nových

frekvencích ve městech Blansko, Lovosice, Teplice a Uherský Brod. V téže době bylo Country Radio dle Radioprojektů, který se týkal průzkumu oblíbenosti českých rozhlasových stanic, druhým nejposlouchanějším regionálním okruhem (www.digital.rozhlas.cz).

2.3.2 Milan Schmidt

Milan Schmidt pracuje jako moderátor od roku 1993. Kromě soukromých rádií (Rádio 21, Rádio Faktor, Rádio Gold, Eldorádio) pracoval i v Českém rozhlase, kde dělal průvodce Ranním regionem. Také si vyzkoušel post sportovního redaktora v televizi (www.rozhlas.cz). Před moderováním byl zaměstnán například jako opravář nákladních aut, projektant, nebo vedoucí obchodu se sportovními potřebami. Vedle moderování se již od roku 1978 věnuje hraní v kapelách, jak uvedl v rozhovoru s fotografem a novinářem Michalem Kupsou. V témže rozhovoru také popisuje svou práci v rádiu: „*Na moderování mám rád to zvláštní napětí u mikrofonu a taky to, že je ta práce protkána setkáváním se zajímavými lidmi. Hosté v rádiu jsou vždy velmi zajímaví lidé a hezké na mé práci je i to, že dělám radost jiným.*“ (www.michalkupka.cz). V současné době vysílá na Country Radiu každý všední den od deseti do dvou hodin (www.countryradio.cz).

2.3.3 Miloš Keller

Miloš Keller se moderování věnuje od roku 1982, kdy začal působit v Československém rozhlase jako autor rockové části pořadu Rytmus. Pro Country Radio začal pracovat již v jeho počátcích roku 1992. V roce 2004 byl posluchači zvolen nejoblíbenějším moderátorem Country Radia. Kromě moderování obsazuje místo porotce v pravidelné hudební soutěži Porta, pracuje též jako hudební publicista a redaktor na hudebním serveru iFOLK. Na Country Radiu uváděl například pořad Hudební kurýr Country, kde představoval začínající interprety a skupiny (www.folktime.cz). V současnosti vysílá každý všední den odpoledne od dvou do šesti hodin (www.countryradio.cz).

3 Ortoepie

Ortoepie zkoumá mluvenou podobu jazyka. Česká výslovnostní norma ortoepii definuje jako „soubor obecně platných zásad a pravidel spisovné výslovnosti.“ (Hůrková 1995, s. 17). Palková (1994) ve svém díle o fonetice hovoří o ortoepii jako o „souboru norem, které vymezují spisovný standard zvukové podoby jazyka.“ (Palková 1994, s. 320) Krčmová (2017) v Novém encyklopedickém slovníku uvádí, že ortoepie je spisovná výslovnost (nebo též nauka o spisovné výslovnosti), ve které „jde o aplikaci fonetických poznatků na vyjadřovací praxi, součást komplexní jazykové kultury.“ (www.czechency.org). Správnou výslovností jednotlivých hlásek se zabývá *ortofonie*, která například udává, jakou práci vykonává dutina ústní při artikulaci souhlásek a samohlásek. Dále se pravidla normativní výslovnosti vztahují na členění souvislé řeči, sledují správné frázování, větný přízvuk a intonaci vět a větných celků (Hůrková 1995). Právě frázování je dle Krčmové (2017) velmi důležité při percepci veřejné promluvy. Díky němu mluvčí člení promluvu na logické celky a větu na kratší úseky tak, aby se posluchač ve sdělení mohl dobře orientovat (Hůrková 1995).

Normu spisovné výslovnosti, jako soubor objektivně existujících pravidel, pocítují uživatelé daného jazyka za závaznou (Hůrková 1995). Krčmová (2017) doplňuje, že při tvorbě normy je nutné co nejuplněji poznat: „existující stav výslovnosti ve veřejných projevech včetně povědomí o něm“ (...) „vyřešit vztah výslovnostní normy k normě pravopisné“ neboť obě normy se doplňují, dále „vymezit okruh mluvených projevů, kde je nutno kodifikovanou výslovnost dodržovat“ a „uvést ortoepické zásady do vyjadřovací praxe“. Výslovnostní norma souvisí se společenskými normami obecně a promítá se do jednání a chování člověka (Hůrková 1995).

3.1 Snaha o kultivování české výslovnosti v historii

Úloha mluvené podoby jazyka vzrůstá v 2. polovině 14. století při formování spisovné češtiny. Ta se užívala především v kázáních českých reformátorů. O první souhrn zásad regulujících správnou českou výslovnost se zasloužil Jan Hus spisem *Orthographia Bohemica* z počátku 15. století, kde mimo jiné přesně popsal, jak by se měly artikulovat české hlásky. V 16. a 17. století byla větší pozornost kladena na nedostatky veřejného mluveného projevu. Takových nedostatků si všímá například Jan Amos Komenský ve spise

Umění kazatelské. V 16. století se Jan Blahoslav zabývá odchylkami v projevech kazatelů a důraz je kladen nově i na hledisko estetické. Filosof Josef Durdík ve 2. polovině 19. století využil estetické hledisko k vymezení spisovné výslovnostní normy. Ve své práci se pokusil formulovat pravidla výslovnostních norem. Ve 20. století se českou výslovnostní normou zabýval lingvista Antonín Frinta v díle *O správné výslovnosti češtiny a slovenštiny* a lingvista Miloš Weingart ve stati *Zvuková kultura českého jazyka* (Hůrková 1995).

Význam správné české výslovnosti roste ve 20. století – konkrétně při rozvoji rozhlasu, kde mluvená řeč začíná působit na masy posluchačů. V důsledku těchto změn vycházejí kolektivní články týkající se pravidel spisovné výslovnosti, které zpracovává Pražský lingvistický kroužek ve spolupráci s Československým rozhlasem. V té době ale k ustavení pravidel normativní výslovnosti nedošlo. Až v 50. letech je ustavena v Československé akademii věd ortoepická komise při Ústavu pro jazyk český, jejímž úkolem bylo „zjistit stav výslovnosti na celém českém území a na tomto základě vypracovat příručku, která by pomohla sjednotit a stabilizovat normu spisovné výslovnosti.“ (Hůrková 1995, s. 10). Komise začala zkoumáním výslovnosti slov domácích, v nichž pocítovala menší rozkolísanost než ve výslovnosti slov přejatých. Výsledkem byla normativní příručka *Výslovnost spisovné češtiny I.*, která poprvé vyšla roku 1955 pod vedením tehdejšího předsedy ortoepické komise Bohuslava Hály (2. vydání je z roku 1967). O výslovnostní normě slov přejatých pojednává příručka *Výslovnost spisovné češtiny* z roku 1978 vydaná pod vedením jazykovědce a profesora fonetiky Milana Romportla. Jelikož výslovnost slov přejatých je pro uživatele jazyka často nejasná, snaží se příručka zachytit, zda má mluvčí slovo vyslovovat dle zvyklostí češtiny, či je nutná výslovnost cizí. U řady hesel autor uvádí dublety, tzn. dvě možné výslovnostní podoby. Dublety se často vyskytují například ve slovech, kde je za normativní považována výslovnost s krátkou i dlouhou slabikou – lze [kultura] i [kultúra]. (V *Pravidlech českého pravopisu* z roku 1993 je povolena výslovnost pouze se samohláskou krátkou, až *Dodatky k Pravidlům* z roku 1994 povolily i variantu se samohláskou dlouhou) (Hůrková 1995).

V následujících letech po vydání zmíněných prací se začíná situace proměňovat a dosavadní příručky přestávají vývoji jazyka stačit. Příkladem mohou být výslovnostní jevy v minulosti přijímané jako nespisovné a nenormativní, které začínaly být pocítovány jako

spisovné, tedy normativní a závazné. Naopak některé spisovné podoby začaly působit archaicky. Ve spisovných mluvených projevech veřejných jsou stále častější odchylky od normativní výslovnosti slov domácích i přejatých. Roku 1978 se Ústav pro jazyk český pokouší situaci příruček rehabilitovat a podniká výzkum, jehož podkladem byla „*jednak reálná výslovnost v různých žánrech veřejných mluvených projevů, jednak zjišťování postojů uživatelů jazyka na celém českém jazykovém území k české spisovné výslovnostní normě jako celku i k některým vybraným, značně rozkolísaným výslovnostním jevům.*“ (Hůrková 1995, s. 13). Vzniklé ortoepické kodifikace se tedy snaží o vytvoření standardu pro základní mluvní praxi, jež by probíhala na bázi mluvené spisovné češtiny. Jsou určeny širokému okruhu uživatelů, především pro oblast projevů s jistým stupněm veřejnosti. V užívání spisovné výslovnosti je vymezena základní vrstva, v níž se nachází soubor neutrálních forem užívaných ve veřejných a poloveřejných projevech. V příručkách je též popsána nesouvislá vrstva variant, které jsou vhodné pro oblast „vysokého“ stylu (Palková 1994).

Hůrková (1995) dále komentuje situaci poloviny 90. let 20. století, kdy stále není objektivně zjištěno, v jaké míře působí odchylky od výslovnostní normy při mluvených veřejných projevech tzv. „profesionálních mluvčích“ na širší okruh uživatelů jazyka. S „*profesionálními mluvčími*“ se běžný uživatel jazyka setkává při poslechu rádia, při sledování přímých přenosů v televizi, případně při návštěvě kulturní akce, která má svého uvaděče. Vzhledem k reakcím posluchačů rozhlasu a diváků televize dochází Hůrková k závěru, že typ výslovnosti moderátorů a televizních zpravodajů má vyšší míru společenské závažnosti, a proto ovlivňuje „*hodnocení „noremnosti“ některých výslovnostních jevů ostatními uživateli jazyka*“ (Hůrková 1995, s. 14).

V roce 1995 vzniká *Česká výslovnostní norma*, která navazuje na předešlé příručky z let 1967 a 1978, a která popisuje změny a tendence vývoje v současné výslovnostní normě. Vznikla na základě sběru dat z dotazníků, který „*zjišťoval postoje jednotlivých uživatelů češtiny k výslovnostní normě, jejich názory na její uzákonění, jaké odchylky od normy pociťují jako rušivé apod.*“ (Hůrková 1995, s. 14). Respondenti v doplňujících interviewech hodnotili jednotlivé výslovnostní jevy; nevyjadřovali se k tomu, co oni sami používají (Hůrková 1995).

3.2 Kultura jazyka a kultura řeči

Pojem jazyková kultura dle Hausenblase (1991) zahrnuje dobrou úroveň jazyka a jeho užívání a současně zkoumá péči o jazyk a jeho vyjadřování. Pohlíží na jazyk jako na systém jazykových prostředků, všímá si jeho stavu a podoby. O kultuře řeči hovoříme, zkoumáme-li kultivovanost řeči, tedy jakým způsobem mluvčí užívají jazyk v běžné dorozumívací praxi. Řečová kultura může například zkoumat kultivovanost řeči u televizního nebo rozhlasového zpravodaje (Hausenblas 1991). V souvislosti s kulturou řeči uvádí Palková (2008/2009) jazykový standard, který ovlivňuje psanou i mluvenou komunikaci a jehož existence je užitečná z hlediska vědomé výchovy řečových kompetencí.

Kultura jazyka s kulturou řeči nepůsobí izolovaně. Je to dáno tím, že jazyk se může projevit jen v řeči, a stejně tak existence řeči, jako dorozumívacího prostředku mezi lidmi, je umožněna pouze na základě společného jazyka. V kultuře řeči se projevuje kultura jednotlivce jako taková, reflektuje jeho civilizované a kultivované chování a jednání. Taková kultura by se měla projevit nejen u takzvaných profesionálních mluvčích, jenž užívají jazyka jako svého pracovního nástroje, ale i v běžném komunikačním styku ve všech sférách lidského života. Hausenblas (1991) dále uvádí, že v řečové kultuře nesledujeme ve vyjadřování míru spisovnosti, ale jde nám o kultivovanost. O kultivovanosti řeči se zmiňuje též Palková (2008/2009), dle které nejde o něco vrozeného, ale mluvčí ke kultivovanosti musí být veden školou či rodiči, které pojímáme jako řečové vzory. Kultivovanost řeči by měli brát v úvahu především výše zmiňovaní profesionální mluvčí, kteří by se na své výstupy měli připravovat po stránce jazykové i obsahové. „*Kontrolovat svůj vlastní řečový výkon by měli nejen dosud ne dost zkušený, ale stejnou měrou i rutiněři, neboť, jak víme, rutina svádí k nepozornosti a k šabloně.*“ (Hausenblas 1991).

Pro profesionální mluvčí je typické, že mají své adresáty (posluchače). Na to je třeba brát zřetel například při řečovém tempu, které musí být vhodně zvolené z hlediska toho, na jakého posluchače je řeč zacílena. Například u promluv hlasatelů nejde o jednostranný mluvní akt, ale mluvčí má vždy nějakého adresáta (posluchače). Proto je nutné na něj brát ohled, a to především za situace, která zde panuje od 90. let, tedy při rozvoji rozhlasu a televize, kde je vliv mluveného slova největší. Existují různá stanoviska na to, zda v rozhlase a televizi užívat jen jazyka spisovného, nebo zajistit autenticitu a přesvědčivost

pomocí jazyka, „*jímž se v daném prostředí normálně mluví*“. Hausenblas (1991) by vhodnou „jazykovou polohu“ reportážních pořadů ponechal v rukou reportérů a moderátorů (Hausenblas 1991).

Do jazykové formulace textu proniká i obsahová náplň a osobní stanovisko mluvčího, a to se pak odráží do celkového projevu, který je v televizi podložen navíc vizuální složkou. Na počátku 90. let si Hausenblas (1991) všímá vysokého tempa hlavně v odborných rozhovorech, kdy host daného pořadu nemá možnost se plně vyjádřit k položené otázce nebo ji podložit argumentem. Vyjadřuje se též k jazykovému vyjadřování regionálních hlasatelů, kteří by se při působení v celostátním vysílání měli snažit omezit výraznější krajové odchylky tak, aby byl jejich projev srozumitelný všem (Hausenblas 1991). Dále popisuje upadání řečové kultury, o kterém se též zmiňuje i Palková (2008/2009). Ta tvrdí, že důsledkem tohoto poklesu je menší vnímání rozdílu ve stylu řeči z hlediska veřejnosti. V oblasti jazyka Palková (2008/2009) vidí až „*demonstrativní vulgarizaci standardních hodnot*.“ O zvýšení řečové kultury by se měli snažit nejen profesionální mluvčí, o kterých zde bylo širěji pojednáno, ale mluvčí jazyka obecně. Každý, kdo přijde do styku s jazykem, by měl o kultivovanost projevu usilovat (Hausenblas 1991). Další vývoj jazykové kultury je závislý na postoji uživatelů češtiny v budoucích generacích (Palková 2008/2009).

3.3 Požadavky ortoepie na mluvčí

Ortoepie mluvčím vymezuje, jak správně používat hlásky v řečovém řetězci. Způsob výslovnosti hlásek v řeči má velký vliv na výsledný dojem z projevu. Pokud mluvčí dodrží postavení mluvidel, jež je pro jednotlivé hlásky charakteristické, měl by být celý zvukový obraz zachován. Hovoříme o *explicitní výslovnosti*. V případě rychlejší a nedbalé výslovnosti mluvčího dochází k tomu, že mluvidla se nedostanou do krajní polohy artikulace, a jednotlivé hlásky tak začnou splývat. Poté hovoříme o *výslovnosti náznakové*. Míra pečlivé výslovnosti v konkrétním projevu závisí do jisté míry i na osobní kultuře mluvčího a na jeho konkrétních mluvních schopnostech (Palková 1994).

Odchylky od normativní výslovnosti běžný uživatel jazyka většinou nepocítuje při každodenních rozhovorech. K rozkolísané výslovnosti by ale nemělo docházet při mluvených projevech veřejných. Se vznikem nových rozhlasových stanic vzrůstá význam veřejných mluvených projevů a na správný projev hlasatelů je kladen větší důraz. I v dalších

profesích, kde lidé užívají mluvený jazyk jako nezbytnou součást jejich povolání (televizní moderátoři, učitelé, herci, politici a další), je předpokladem znalost normativní spisovné výslovnosti. Též by se při veřejné mluvě měla projevit snaha o kulturu mluveného slova a celkový projev by měl být kultivovaný (Hůrková 1995).

3.4 Užívání řeči/jazyka v rozhlasové komunikaci

Každý mluvčí, který svým jazykovým projevem působí na veřejnost, by měl svůj hlasový projev uzpůsobovat publiku. Kromě správné výslovnosti, která přispívá k porozumění obsahu sdělení a k celkové orientaci v souvislejším textu, by měl mluvčí vhodně volit úroveň jazyka a styl. V případě rozhlasových mluvčích (a dalších profesích spadajících do profesionálních mluvčích) je nutné brát v potaz, že správnou výslovností působí hlasatel nejen na posluchače jakožto na jednotlivce, ale významně tím ovlivňuje i vývoj normy a jazykovou kulturu národa obecně. Projev moderátora je posluchačem přijímán jako vzor kultivovaného projevu. Kultura mluvené řeči se tak stává pro moderátory součástí jejich odborné klasifikace (Palková 1982).

3.4.1 Zvukové jevy a typy jazykových nedostatků u rozhlasových mluvčích

Užití mluvené podoby spisovné češtiny

Rozhlasoví mluvčí by měli být schopni ovládat mluvenou podobu jazyka po stránce dechové, hlasové i artikulační. Měli by se vyvarovat výrazům z nářečí či slangu, které by mohly na posluchače působit nesrozumitelně. Žádoucí je užívání správné výslovnosti dle pravidel české výslovnosti normy, nikoli ale užívání tvarů hyperkorektních (typu [*byjsme*]). I když hlasatelé ve svých vstupech střídají projev spontánně mluvený s čistě čteným, měli by přitom zůstat na spisovné bázi jazyka. Palková (1982) upozorňuje, že užívání nespisovných prvků nepřibližuje mluvčího posluchači, stejně jako nepůsobí k ozvláštňení projevu. Spíše značí nepřipravenost nebo neschopnost mluvčího. Zároveň může takovým způsobem dojít ke znevážení sdělení. V případě rozhovoru mohou působit nespisovné prvky až nezdvořile.

Již zmíněná mluvená podoba spisovné češtiny se liší od čteného projevu v několika ohledech: mluvčí ve spontánním mluveném projevu užívá určité syntaktické konstrukce (často dochází k odchýlkám od větné stavby); z hlediska zvukové podoby jazyka volí

odlišnou melodickou kadenci než při čtení textu; výraznost přízvuku a hloubka pauz je přirozenější. Ve spontánním mluveném projevu častěji dochází k přeřeknutí a zakoktání. I když hovoříme o spontánním mluveném projevu, vždy je nutné, aby byl rozhlasový mluvčí na svůj projev připraven a snažil se předejít možným nedostatkům. Zkušený moderátor se naopak může snažit i čtený text podat tak, jako by šlo o projev spontánně mluvený. Rozhlasový mluvčí by se měl pokusit udržet spisovnou variantu češtiny i v rozhovoru, ve kterém jeho partner užívá variantu jinou (například obecnou češtinu nebo nářeční varianty) (Palková 1982).

Technika dýchání a ovládání hlasu

Jelikož rozhlasový mluvčí mluví do mikrofonu, jsou v jeho projevu slyšet různé hlasové nedostatky více než v běžné jazykové komunikaci. Pro posluchače se tak mohou stát rušivé například hlasité nádechy, polknutí nebo mlaskání mluvčího. K nedostatku dechu a zeslabení hlasu nejčastěji dochází v dlouhých větách, kde je mluvčí nucen udělat pauzu na místě, které tomu nevyhovuje. Může také začít neúměrně zrychlovat tempo. V obou případech to bude mít vliv na posluchačovo vnímání obsahu sdělení. Chce-li moderátor správně dodržovat techniku dýchání, měl by zachovávat úroveň hlasu rovnoměrnou a dynamickou. Neměl by ale přepínat své hlasivky tím, že bude nepřirozeně zvyšovat hlas (Palková 1982).

Výslovnost hlásek

Hlasatelé často nedodržují správnou výslovnost jednotlivých hlásek, což má zásadní vliv na srozumitelnost slova a jeho výsledný význam. Stejně tak se snižuje stylová úroveň projevu. Například chybná výslovnost kvantity samohlásek značně odlišuje kultivovaný profesionální projev od projevu nespisovného. Nejčastěji se objevují krátké varianty samohlásek namísto dlouhých, a to především u sloves ([*mužete*], [*povidat*], [*vid'im*] a další) nebo v koncovkách zájmen typu *-ého*, *-ému* ([*visílání pražského rozhlasu*], [*víznamnému výročí*] a další). Ačkoli se jedná o jev v obecné češtině velice rozšířený, do mluvy profesionálních mluvčí nepatří a je posluchači vnímán jako rušivý. Výjimkou mohou být sportovní reportáže, ve kterých jsou odchylky v kvantitě způsobeny velmi rychlým tempem promluvy (Palková 1982).

Protahování koncových krátkých samohlásek se vyskytuje v menší míře, i přesto může na posluchače působit vulgárně ([*co si přectavuje:š*], [*dvje stě dese:t*] a další) (Palková 1982).

Dále dochází k přibližování samohlásek: *i* k *e*, dále *u* k *o*, a někdy také *e* a *o* k *a*. V takovém případě mluvíme o příliš otevřené výslovnosti. Tyto chyby jsou důsledkem buď užívání pražštiny (mluvíme-li o pražském mluvčím), nebo pouhé nedbalé výslovnosti. Takováto výslovnost působí stylisticky nevhodně, navíc v mnoha případech snižuje srozumitelnost textu (Palková 1982).

S výslovností samohlásek dále souvisí užívání rázu¹, tedy tvrdého hlasového začátku, který slouží ke znatelnému oddělení samohlásky od předcházející slabiky (Palková 1994). „Ráz se v češtině vytváří automaticky a pravidelně před samohláskou po každé absolutní pauze, a je tedy samozřejmý na začátku věty, pokud začíná samohláskou (...), také uprostřed věty, kterou členíme na menší větné a rytmické celky.“ (Hůrková 1995, s. 25). Hůrková (1995) dále uvádí, že obzvlášť profesionální mluvčí by měli na správné užívání rázu dbát, neboť přispívá k větší srozumitelnosti v mluveném projevu a zabraňuje nepřipustnému splývání slov. V případě rázu užívaného na začátku kmenového morfému po předponě (např. pouňorový) ortoepická kodifikace připouští výslovnost dvojí. Lze vyslovit [*po²úňoroví*] (tedy s rázem) i [*poúňoroví*] (bez rázu). Ráz se vyžaduje na začátku slova po neslabičných předložkách *k*, *s*, *v*, *z* [*ř²úňoru*], [*s²energijí*] (Palková 1982). Česká výslovnostní norma doporučuje v profesionálních mluvených projevech výslovnost s rázem. Ráz je vhodný užívat z hlediska srozumitelnosti například na hranici dvou slov, kde se vyskytují stejné samohlásky [*do²ostraví*], [*za²alejí*], [*u²ulice*] nebo po nepřízvučném jednoslabičném slově [*bil²unaven*], [*gdiš²uvážíš*] (Hůrková 1995).

I u souhlásek platí, že jejich správná výslovnost zvyšuje celkovou kvalitu projevu a přispívá ke srozumitelnosti. U nich je však situace o to těžší, že mluvčí je nepoužívá přirozeně, ale musí si vědomě vypěstovat návyky a věnovat soustavnou pozornost přesnosti dikce (samozřejmostí je znalost ortoepické kodifikace). Například při nedbalé výslovnosti někdy dochází k úplnému vypouštění souhlásek mezi dvěma samohláskami. Často se tak

---

¹ pro jeho zápis ponecháme symbol ? užívaný mezinárodní fonetickou abecedou

děje v případě, kdy mluvčí zvolí rychlejší tempo, kterému artikulačně nestačí. Jednotlivé hlásky tak začínají splývat. Artikulace bývá nejčastěji deformována u slov a slovních spojení frekventovaných. Jelikož se jedná o velice rozsáhlou problematiku, pro představu uvedme alespoň některé: vypouštění hlásek *h* a *j* v koncovkách [*politiceo*], [*pokračue*], vypouštění hlásky *v* uprostřed slov [*nazdori*], ve skupině *tt'*, *dd'* bývá vyslovena jen druhá hláska [*vedeňi od'ilu*], [*po'ěmito čisli*] a další (Palková 1982).

V případě, že mluvčí nezná ortoepickou kodifikaci, snaží se v promluvě dodržet grafickou podobu slova, čímž dojde ke špatné výslovnosti. Nejčastěji se tak stává při výslovnosti některých souhláskových skupin. (Palková 1982). „*Při výslovnosti dvou (nebo více) souhlásek jsou artikulační poměry složitější než při spojování samohlásek. Je to dáno již samou artikulační podstatou souhlásek, které se tvoří na různých artikulačních místech různým způsobem.*“ (Hůrková 1995, s. 27). Chybná výslovnost se vyskytuje ve spojování souhlásek párových, u kterých probíhá tzv. asimilace znělosti. Znělostí rozumíme přítomnost hlasu, při asimilaci znělosti jde o „*vyrovnání znělosti v souhláskové skupině pravých souhlásek*“ (www.czechency.cz). Celá souhlásková skupina se tak vysloví buď zněle, nebo nezněle. Uprostřed slov je mluvčími asimilace dodržována většinou automaticky, problém častěji nastává na hranici dvou slov, kde se mluvčí snaží dodržet při výslovnosti grafickou podobu a nedodrží pravidla ortoepie (např. vysloví [*dvacet bodů*], místo správně vyslovených [*dvaced bodů*]). Výjimkou procesu asimilace znělosti jsou souhlásky nepárové. Jedná se o hlásky *m*, *n*, *ň*, *j*, *l*, *r* které „*jsou v podstatě vždy znělé a nezúčastňují se procesu znělostní spodoby, a to ani uvnitř slova, ani v mezisloví.*“ (Hůrková 1995, s. 28). Jde například o spojení *náš letec* nebo *snad může* (výslovnost dle ortoepických pravidel následně vypadá takto: [*náš letec*], ale [*snat může*] – nepárová hláska *m* nemá vliv na koncovou hlásku *d*, to se dle pravidel vyslovuje jako neznělé, jelikož se vyskytuje na konci slova). Jedinou výjimkou, kde zůstává i před nepárovou souhláskou koncová hláska znělá, je ve spojení s jednoslabičnými přízvučnými předložkami (např. [*nad mořem*]) (Palková 1982).

Elize a epenteze

K elizi, to je k úplnému vypuštění hlásky nebo slabiky, většinou dochází v nepřízvučných slabikách či ve frekventovaných slovech (např. *protože* [*prtže*] nebo *třeba*

[třa]). Velmi časté je elidované [j] ve tvarech pomocného slovesa být, tedy *jsem* [sem], *jsi* [si] a také u slovesa *jdu* [du]. S elizí se ale setkáváme i na předělu dvou slov, např. *dost bylo* [doz bilo] (Skarnitzl 2016).

Opačným procesem je epenteze, při němž je hláska vložena doprostřed slova, aby mluvčímu usnadnila artikulaci. Nejčastěji se epenteze týká číslovek, např. *sedm* a *osm*, které mluvčí vysloví [sedum] a [osum] (Skarnitzl 2016).

Slovní přízvuk²

Užívání slovního přízvuku činí největší potíže ve slovních spojení, kde se před slovem nachází jednoslabičná předložka (např. *na, nad, před, po, za, u, při, ve, od, o, se, ze*). V takových případech mají mluvčí tendenci klást přízvuk až na slovo samotné. V češtině ale platí ve spisovném mluveném projevu pravidlo, dle kterého se při spojení slova s jednoslabičnou vlastní předložkou přesouvá přízvuk ze slova na předložku ([*přetpovjet počasi `na dnešek*], [*`od dvou `do sedmi*] a další). Vznikne tak jeden rytmický celek. Při nedodržení pravidla může dojít ke snížení stylové úrovně projevu. I zde ale ortoepická kodifikace uvádí výjimky, kde přízvuk na jednoslabičné předložce být nemusí. Přízvuk ponecháme až na slovo samotné například pokud ho chceme zdůraznit nebo následuje-li po předložce slovo dlouhé či nesklonné. V případě, že mluvčímu o zdůraznění slova nejde, ale přesto na něj dá přízvuk, bude takové spojení ve výpovědi působit na posluchače rušivě a nepřirozeně (Palková 1982).

Realizace přízvuku v konkrétních slovních spojení také závisí na počtu slabik v jednotlivých slovech. Ve spojení dvou a více jednoslabičných slov je spíše tendence přízvuk na všech těchto slovech nerealizovat, jelikož by to mohlo působit nepřirozeně (Skarnitzl 2016).

Frázování a větné přízvuky

„Frázování je (...) významové členění promluvy na logické celky a věty na kratší úseky. (...) Frázování souvisí těsně s významovou výstavbou věty, člení ji na úseky, které k sobě těsněji patří.“ (Hůrková 1995, s. 41–42). Mluvčí by se měl snažit dělit věty na celky z hlediska významu; nemělo by docházet k násilnému rozpojování větných dvojic, které

---

² budeme značit pomocí znaku ` dle mezinárodní fonetické abecedy

k sobě významově patří. Při rychlém čtení dochází k chybnému frázování častěji a vznikají tak tzv. falešné větné dvojice, které mohou vést ke změně významu věty (Hůrková 1995). Rozkladu věty na logické celky mluvčí dosahuje vhodným umístováním pauz, užíváním melodických vrcholů a proměnou tempa. Tím, že rozčlení větu na logické celky, usnadní posluchači sluchovou percepci (Palková 1982).

Větný přízvuk je důležitý k zachování smyslu věty, čehož dosahuje pomocí zdůraznění určitých slov ve větě. Nejčastěji se jedná o slova na začátku nebo konci věty, přízvuk lze ale použít i na konkrétní slovo ve větě, které chceme zdůraznit. Ke zdůraznění využívá mluvčí zvukových prostředků (např. zesílí přízvučnou slabiku, zvýší tón slabiky nebo ji prodlouží). *„Větný přízvuk je vždy spojen s významovým jádrem výpovědi. (...) Důležitou funkcí větného přízvuku je také jeho schopnost naznačovat kontextovou závislost mezi větami, a to buď jako odkaz na větu přecházející, nebo naznačení kontextu následujícího.“* (Hůrková 1995, s. 43). K chybnému umístění větných přízvuků dochází často ve čtených mluvených projevech, kdy sám mluvčí není autorem čteného textu (Hůrková 1995).

Rytmus řeči

Skarnitzl (2016) rytmus definuje jako *„takové střídání kontrastů, které je vnímáno jako pravidelné.“* (s. 148). Rytmus řeči je nejvíce určen přízvukem, tj. střídání více či méně významných slabik. Důležitou jednotkou pro rytmus řeči je mluvní, též přízvukový, takt. Ten se v češtině většinou kryje se slovem. Odlišná je ale situace u jednoslabičných slov, které se v souvislé řeči většinou pojí se sousedními slovy a vytvářejí tak jeden zvukový celek (*‘Chtěl jít `ven. `Já jsem to `zvorat.*).

Dalším stupněm hierarchie po mluvním taktu je promluvový úsek (též prozodická fráze). Spojí-li se jedna či více promluvových úseků, hovoříme o promluvě. Mezi jednotlivými úseky promluvy se nejčastěji vyskytuje předěl v podobě pauzy, změny tempa mezi frázemi či závěrové zpomalování. Členění neprobíhá náhodně, ale mělo by korespondovat se syntaktickým a sémantickým členěním věty. Do jedné zvukové fráze by tak měly spadat slova, která k sobě logicky patří (např. přívlastek a substantivum). Vhodným členěním promluvy mluvčí svému posluchači ulehčí percepci mluvené řeči a pomůže mu také předejít možné chybné interpretace sdělení (Skarnitzl 2016).

V teoretické části byly nejprve představeny rozhlasové stanice z hlediska jejich vzniku a zaměření. Součástí bylo také stručné uvedení jednotlivých moderátorů, jejichž moderátorské vstupy budou v následující části zkoumány a rozebírány. Jako východisko k samotné analýze projevů moderátorů poslouží druhá část teoretické části, která se zaměřuje na vymezení ortoepie a snaží se přiblížit nejčastější odchylky, užívané nejen profesionálními mluvčími.

4 Analýza promluv vybraných moderátorů

Praktická část rozebírá promluvy vybraných moderátorských vstupů z hlediska správné výslovnosti. Postupně jsou po řadě uvedeny promluvy hlasatelů Českého rozhlasu, a to Lucie Výborné v pořadu *Host Lucie Výborné*, vysílaném na stanici Český rozhlas Radiožurnál, a Michaela Rozsypala v rámci bloku *Dopolední Plus* a v pořadu *Interview Plus*, které se vysílají na stanici Český rozhlas Plus. Dále se jedná o promluvy Leoše Mareše a Patrika Hezuckého v jejich společně vedené *Ranní show* na stanici Evropa 2. Poslední sledované projevy jsou ze stanice Country Radio, kde jsou nejdříve rozebrány vstupy Milana Schmidta, následně jeho kolegy Miloše Kellera.

Sledováním jednotlivých projevů se pokusíme přiblížit, jakých nejčastějších odchylek od správné výslovnosti se sledovaní moderátoři ve svých promluvách dopouštějí. Celé zaznamenané promluvy, které posloužily jako materiál pro rozbor, se nacházejí v příloze.

Fonetickou transkripci jsme užívali zjednodušenou, jak ji uvádí v Novém encyklopedickém slovníku češtiny Marie Krčmová (Krčmová 2017).

4.1 Analýza promluv Lucie Výborné

U moderátorky Lucie Výborné se zaměříme na promluvy v pořadu *Host Lucie Výborné*. Konkrétně byly zvoleny promluvy, které užívala v rozhovorech po řadě s Janem Krausem a Terezou Kostkovou. Nejčastěji se jednalo o různě dlouhé otázky, které svým hostům Lucie Výborná kladla, občas se vyskytl i delší samostatný projev.

4.1.1 Jednotlivé odchylky

Odchylka od výslovnostní normy, která se objevovala nejčastěji, je kvantita samohlásek. Ve většině případech se jednalo konkrétně o sloveso *říkat*, které se též, kromě zmíněného tvaru infinitivu, vyskytlo v minulém čase ve třetí osobě singuláru, tedy *říkala* a *řikal*. Tato slovesa byla vyslovena [řikat], [říkala] a [řikal]. Výslovnost dle normy se též objevila, konkrétně u slovesa *řikal*, které bylo ve dvou ze čtyř případů vysloveno dle normy, tedy [řikal]. Obecně se chybná kvantita objevila u sloves, a to ve tvaru 1. osoby singuláru přezens. Konkrétně jde o slovesa [mislim], [sed'im], [nemam], [nevim], [mužete]. Stejná tendence se projevila i u adverbia *úplně* s výslovností [ʔuplňe]. Kvantita byla naopak chybně prodloužena ve slově *vzadu*, které moderátorka vyslovila [vza:du], stejně tak slovo *přijde*

bylo vysloveno [příde], ve kterém navíc došlo k redukci hlásky [j]. V jednom případě též došlo k prodloužení koncové samohlásky, a to ve slově *řekněte*, vysloveno [řekněte:]. Právě tyto typy odchylek mohou snižovat kvalitu jinak kultivovaného projevu profesionálního mluvčího a působit na posluchače rušivě (viz s. 30).

Další hojně vyskytovanou chybou v projevu bylo vypouštění celé hláskové skupiny, a to především v neurčitých zájmenech *nějaká*, *nějakými* a *nějaký*, které byly realizovány v podobě [ňáká], [ňákími], [ňákí]. Tyto chyby se vyskytovaly především při zrychlení tempa promluvy, kdy moderátorka přestávala dbát na zřetelnou artikulaci. Pokud se takový typ redukce vyskytne u neurčitých zájmen, většinou nemá vliv na celkové vyznění promluvy, rozhodně ale přispívá ke snížení úrovně jinak kultivovaného projevu.

Iniciální hláska [j] byla většinou správně vypouštěna v pomocných tvarech slovesa *být*, tzn. *jsme*, *jsi*, *jste* bylo vyslovováno [sme], [sí], [ste], až na jednu výjimku, ve které mluvčí vyslovila nepřírozeně tvar [jste], který je nesprávný a je označován za hyperkorektní. Jedná se o větu *Já...nezbláznila jsem se, čtu to tak, jak jste [jste] to nazval*. Iniciála „j“ byla naopak chybně vypouštěna ve slovesech *jmenuje*, *jde* a *přijde*, které byly vysloveny [menuje], [de], [příde] – zde navíc nedodržena kvantita (viz výše).

Dále se vyskytla nedbalá výslovnost slov *třeba* a *člověk*, ve kterých došlo k redukci souhlásky a výsledkem byla výslovnost [třea], [člojek]. I tyto odchylky posouvají jinak mluvený spisovný projev do zcela jiné stylové roviny.

4.1.2 Shrnutí

V jednotlivých promluvách Lucie Výborné se nejčastěji objevovala nenormativní výslovnost kvantit samohlásek a v některých případech docházelo k redukci hláskových skupin, to však pouze v nepatrné míře. Ostatní chyby se objevovaly jen zřídka. Celkový projev byl srozumitelný, tempo promluvy bylo přiměřené. Lze předpokládat, že moderátorka využívala jak předem připravené otázky, ve kterých bylo dodržování kodifikované výslovnosti zřetelnější, tak se též snažila reagovat na momentální odpovědi svého hosta vymýšlením otázek, a celkově promluv nových, ve kterých už se odchylky od správné výslovnosti vyskytovaly častěji. Nepřipravené promluvy měly též odlišnou kadenci a častěji se objevovaly hezitační zvuky nebo zaváhání.

4.2 Analýza promluv Michaela Rozsypala

U Michaela Rozsypala byly nejdříve sledovány samostatné vstupy v rámci dopoledního bloku na Českém rozhlasu Plus s názvem *Dopolední Plus*. Následně byly analyzovány promluvy z pořadu *Interview Plus*, kde moderátor zpovídal v prvním nahraném rozhovoru Miroslava Kalouska, ve druhém nahraném rozhovoru Michala Horáčka.

4.2.1 Jednotlivé odchylky

Největší zaznamenané odchylky se vyskytly ve frázování, tedy ve „významovém členění promluvy na logické celky a věty na kratší úseky“ (Hůrková 1995, s. 41). V mnoha případech moderátor nedělal pauzy mezi většími rytmickými celky, věty splývaly k sobě a nebyly řádně ukončeny poklesem hlasu. Pauza se proto objevovala na místech, kde mluvčímu docházel dech, nikoli tam, kde by ji posluchač očekával. Docházelo také ke zrychlování tempa v rámci jedné věty, které mělo za následek, že poslední slova ve větě pak byla realizována, ač se zřetelnou artikulací, na jeden nádech. Na rozdíl od pauz mluvčí dodržoval správné přízvukování slabičných předložek, to znamená, že výrazy typu: *na začátku, na vlnách, po mnoha, ve studiu, za pět, před zprávami* a další četl s přízvukem na předložku a současně předložku vyslovil s následujícím slovem.

Nedodržení kvantity samohlásky se vyskytlo ve sledovaných promluvách pouze jednou, a to ve slově *úplně*, které bylo realizováno s krátkou výslovností [[?]upl[?]ne].

Redukce hláskové skupiny se vyskytla pouze u neurčitého zájmena *nějakých*, které bylo mluvčím vysloveno v podobě [ňákix].

Ve slově *změníme* byla zaznamenána nedbalá výslovnost [zmiňíme]. Chybná výslovnost měla za následek, že se v realizované promluvě objevilo zcela jiné sloveso; vyznění celé věty to ale neovlivnilo.

Ač je postavení mluvidel při realizaci *i* a *e* velmi podobné, je potřeba tyto dvě samohlásky při výslovnosti rozlišovat. Michael Rozsypal vyslovil [řiditelství], což sice neovlivnilo význam slova *Ředitelství*, ale tato výslovnost není z hlediska ortoepie správná.

V případě slova *Blízky* nebyla dodržena regresivní asimilace znělosti, při které mělo v důsledku hlásky [k] dojít ke změně [z] v [s]. Mluvčí však slovo realizoval se [z], tedy [blízki].

V projevu se dále vyskytlo přejaté slovo *benzin*, u kterého *Výslovnost spisovné češtiny* z roku 1978 (Romportl 1978) doporučovala výslovnost pouze s dlouhou samohláskou [-ín]. Hůrková (1995) zmiňuje výsledky výslovnostního úzu z let 1988–1989, kde respondenti vyslovovali pouze krátkou samohlásku. Nejnovější výzkum výslovnostního úzu z roku 2015, ve kterém se Veronika Štěpánová (Štěpánová 2015) zabývala vokalickou kvantitou v přejatých slovech v češtině, ale ukázal, že v úzu nyní převládá u slov zakončených na -in realizace s dlouhým vokálem (konkrétně u slova *benzin* se krátká výslovnost objevila jen v 7 %). U námi sledovaného mluvčího byla zaregistrována právě krátká varianta, užitá ve tvaru [*benzinu*]. I přesto, že se běžný posluchač může nad takovou to výslovností pozastavit, jedná se též o variantu správnou, jak uvádí *Česká výslovnostní norma* (Hůrková 1955), která považuje výslovnost s dlouhou i krátkou samohláskou za normativní, tedy [*benzin*] i [*benzín*]. (Možný vliv na vytvoření výslovnostní dublety mohlo mít vydání *Dodatku k Pravidlům* v roce 1994, kde byla zavedena dubleta pravopisná.)

4.2.2 Shrnutí

Moderátor Michael Rozsypal dodržoval ve většině případů ortoepická pravidla. Jako příklad lze uvést správnou výslovnost souhláskových skupin ve slově *živnostníkům*, kde byly řádně artikulovány tři po sobě jdoucí hlásky [s], [t] a [ň]. Též nedocházelo ke splývání dvou stejných souhlásek na hranici dvou slov, např. ve spojeních [*před dubnovými*], [*pohonix hmotax*], [*ot té*] či [*od druhé*].

Co se týče tempa promluvy, často docházelo k přílišnému zrychlování na úkor celkového vyznění sdělení. Jednotlivé větné celky od sebe nebyly dostatečně oddělovány pauzami. Pauza se proto poté objevila na místě nedostatku dechu, ne však na místě logického celku. Tempo promluvy ale nemělo vliv na srozumitelnost jednotlivých slov. Ta byla vyslovována zřetelně.

Rozdíly v tempu řeči se též objevily v porovnání vedení rozhovoru v pořadu *Interview Plus* a samostatných vstupů v rámci pořadu *Dopolední Plus*. Ačkoli byl host v *Interview Plus* uveden rychlejším tempem (nejspíše se jednalo o čtený text), otázky kladené během rozhovoru byly pokládány pomalejším tempem a intonace byla též přirozenější. Zpravodajské vstupy v *Dopoledním Plusu* měly rychlejší tempo a méně pauz. Intonace ne

vždy souvisela s věcným obsahem sdělované myšlenky nebo s větnými úseky. Občas i v oznamovacích větách docházelo ke stoupavé kadenci.

4.3 Porovnání promluv Lucie Výborné a Michaela Rozsypala

Hlasatelé Českého rozhlasu, jakožto veřejnoprávního subjektu, ovlivňují kvalitou mluveného slova nejen posluchače, ale i jazykovou kulturu národa obecně. Z tohoto hlediska je od nich očekávána určitá znalost normativní spisovné výslovnosti. Na správný projev hlasatelů je kladen důraz také tím, že musejí projít vysoce odborným vzdělávacím oddělením, které analyticky vyhodnotí každého uchazeče na post moderátora. I přesto byly u obou sledovaných moderátorů z Českého rozhlasu zaznamenány odchylky od správné výslovnosti. Typy těchto odchylek se ale liší. To může souviset s tím, že u Lucie Výborné byly sledovány promluvy pouze v rámci rozhovorů, na rozdíl od promluv Michaela Rozsypala, ve kterých jsme kromě dvou rozhovorů analyzovali také čtené texty zpravodajského typu. V promluvách Lucie Výborné vznikly vlivem spontánního reagování fonetické odchylky: docházelo k užívání neortoepických tvarů, které se naopak u Michaela Rozsypala vyskytly v minimální míře. Nejčastěji se neortoepické tvary u Lucie Výborné objevovaly ve slovesech, ve kterých docházelo ke zkracování samohlásek *i*, *a* a *u* v přízvukných i nepřívukných slabikách. Vedení rozhovoru jinak vedla s přirozenou kadencí, frázováním i přízvuky. Též v rozhovorech Michaela Rozsypala bylo frázování správné. K odchylkám ale docházelo ve čtení zpravodajských textů, kde frázování nebylo dodržováno v důsledku rychlejšího tempa.

4.4 Analýza promluv Leoše Mareše

Zaznamenané promluvy Leoše Mareše pocházejí ze stanice Evropa 2 z pořadu *Ranní show*, který moderuje se svým kolegou Patrikem Hezuckým. Jedná se většinou o dialogické, spíše předem nepřipravené promluvy. Moderátoři se ve svých vstupech střídají, přičemž vstupy Leoše Mareše bývají delší.

4.4.1 Jednotlivé odchylky

Nejčastější chybou ve výslovnosti jednotlivých slov bylo vypuštění jednotlivých po sobě jdoucích hlásek uprostřed slova či na jejich začátku. Často jsou taková slova výsledkem nespisovné a nedbalé výslovnosti. Jako typický příklad nespisovného vyslovování uvedme

neurčitá zájmena typu *nějaký*, která byla mluvčím realizována s vynecháním hlásky [j]. Vedle sebe se tak objevily artikulačně podobné samohlásky [e] a [a] a došlo k výslovnosti [ňákí]. Ke stejné odchylce došlo také ve slově *nějak*, vysloveno [ňák]. K nedbalé výslovnosti dochází nejčastěji ve slovech, ve kterých se vedle sebe objeví řada souhlásek. Pak tato slova svádí k tomu být vyslovena s vypuštěním prostřední souhlásky (jedná-li se o řadu tří po sobě jdoucích souhlásek). U sledovaného moderátora nejčastěji k takovéto odchylce docházelo ve slovech, kde po sobě následovali hlásky [s], [t], [ň] a zcela vypuštěno bylo prostřední [t]. Nejčastěji bylo užíváno slovo *vlastně*, s výslovností [vlasňe], též se objevilo příbuzné slovo *vlastního*, vysloveno [vlasňího], a slovo *slavnostní*, vysloveno [slavnosňí]. K elizi hlásky [t] došlo také ve slově *jestli*, s výslovností [jesí]. Objevila se také elize dvou souhlásek ve slově *opravdu*, které bylo navíc vysloveno s protetickým v – [voprau]. Častá byla též elize hlásky [b], a to ve slovech *potřebovali* a *třeba*; výsledkem byla výslovnost [potřeovalí] a [třea]. Vyskytla se ale i elize samohlásky [o] ve slově *prostě*, které se při výslovnosti vyskytlo ve dvou variantách: [pstě] a [prstě]. Slovesa s iniciálou „j“ se v promluvách vyskytla, kromě 3. osoby singuláru a 1. osoby plurálu, ve všech tvarech, tedy *jdu*, *jdeš*, *jdete*, *jdou* a vždy byla vyslovena s elizí iniciální hlásky: [du], [deš], [dete], [dou]. Hlásky [j] byla v jednom případě též vypuštěna uprostřed slova, konkrétně ve slově *půjdu*, kde navíc došlo ke změně kvantity u hlásky [ú], vysloveno [puđu]. Výslovnost bez iniciály „j“ se připouští jen ve tvarech pomocného slovesa *být*, což mluvčí dodržoval. V jednom případě ale při výslovnosti spojení *jsi to* byla sice hlásky [j] správně vypuštěna, ale již chybně došlo k vypuštění samohlásky [i]. Z původních dvou slov tak vzniklo špatnou výslovností jedno slovo, tedy [sto]. K elizi iniciál došlo též u slov *kdyby* a *dneska*, s výslovností [dibi] a [neska]. Ve třech případech měla na výslovnost sloves vliv změna morfologická, kdy byl vypuštěn koncový morfém. Jednalo se o slovesa *říct*, *všiml*, a *mohl*; byla vyslovena [říc], [všim] a [mox]. V případě slova *mohl* navíc vypuštěním koncového *l* došlo ke změně ve znělosti a znělé [h] bylo vysloveno nezněle, tedy jako [x].

Problémová také bývá výslovnost souhlásek stejných na předělu dvou slov. Pro představu uvádíme nejdříve spojení, která byla ve sledovaném projevu vyslovena správně: např. [potkáž ženu] a [pokut to], ve kterých správně došlo ke zpětné asimilaci, a navíc ke zřetelnému vyslovení obou hlásek, nebo typu [dnes soutěžíme], kde byly též vysloveny obě hlásky. Dvě stejné hlásky se ale také v jednom případě vyskytly na předělu dvou vět: *Takže*

Patrik je jako drsnej typ. Přeskakuješ prostě. Jelikož obě na sebe navazující věty byly vysloveny ve velice rychlém tempu, a navíc bez pauzy, nemůžeme s jistotou říci, zda se jedná o odchylku, tzn. moderátor nevyslovil hlásku [p] zdvojeně přesto, že to kodifikace vyžaduje, nebo o dvě správně vyslovené věty, které by poté měly grafickou podobu: *Takže Patrik je jako drsnej. Ty přeskakuješ prostě.* Při poslechu a následné analýze nepomohla ke správnému rozdělení vět ani intonace, protože nijak výrazně neodlišovala dva větné celky, ani po první části věty nestoupala tak, jak bychom očekávali, ale spíše se udržovala na jedné rovině.

V důsledku rychlého tempa promluvy ve většině sloves docházelo ke změně kvantity samohlásky, konkrétně k jejímu zkrácení. Jednalo se o slovesa a tvary *řikalo, říkal, vidím, můžete, není, myslím, prosím* a o adverbium *úplně*, která byla chybně vyslovena [řikalo], [řikal], [vid'im], [mužete], [neňi], [mislim], [prosim] a [úplňe].

Protahování koncových samohlásek nebylo příliš časté, přesto se u slov *narozeniny, že, dnes* a *ne* taková výslovnost objevila – tedy [narozeňini:], [že:], [dne:s], [ne:].

Ve výslovnosti původně cizích slov přejatých do češtiny byla zaznamenána pouze jediná odchylka, a to ve tvaru *drinků*. *Česká výslovnostní norma* ve slovech, u nichž se psané *k* vyskytuje mezi znělou souhláskou nepárovou a samohláskou, považuje za normativní a kultivovanou výslovnost se zachováním neznělé hlásky [k]. Výslovnost [dringú], která byla realizována naším mluvčím, je hodnocena jako nekultivovaná.

K odchýlení od výslovnostní normy došlo také v případě spojení znělé sykavky [z] s následující polosykavkou [č] v superlativu adjektiva *nejhezčí*. Správně by mělo dojít pouze k asimilaci znělosti hlásky [z], která by se změnila na hlásku [s]. U moderátora se však objevila artikulační spodoba místa odchylná od normy a výsledkem byla výslovnost [nejheščí].

4.4.2 Shrnutí

Největší počet chybných výslovností jsme zaznamenali u frekventovaných slov. Často jimi byla slova vycpávková typu *vlastně, třeba, prostě*. Vypouštění hlásek bylo způsobeno jednak nezřetelnou výslovností, jednak rychlejším tempem promluvy. Společně

se zkracováním kvantity samohlásek občas přestával být projev srozumitelný. Spojením těchto odchylek vznikl projev nekultivovaný.

Výslovnostní norma byla dodržována v promluvách, jednalo-li se o reklamní sdělení posluchačům. Též se, hlavně před vyslovením propagované značky, objevovalo více pauz, které mohly na posluchače působit až nepřírozně.

Jelikož byl Leoš Mareš sledován v pořadu, ve kterém se jeho promluvy střídají s promluvami kolegy Patrika Hezuckého, občas se v důsledku přerušení jeho promluvy vyskytl hezitační zvuk. Takových případů bylo ale zaznamenáno minimum. Pokud se jedná o monologické promluvy, do kterých kolega Patrik Hezucký výrazněji nezasahoval, vyskytovaly se chyby spíše ke konci promluvy nebo pouze u jednoho konkrétního slova, které bylo po celou dobu vyslovováno chybně.

4.5 Analýza promluv Patrika Hezuckého

U moderátora Patrika Hezuckého byly analyzovány promluvy z pořadu *Ranní show* na stanici Evropa 2. V jednotlivých vstupech se moderátor střídá se svým kolegou Leošem Marešem, přičemž vstupy Patrika Hezuckého bývají kratší. Většinou se jedná o nepřipravený dialog.

4.5.1 Jednotlivé odchylky

Promluvy Patrika Hezuckého měly spíše rychlejší tempo, což mělo vliv na správnou artikulaci především souhláskových skupin. V případě slova *jestli* došlo k elizi hlásek [t] a [l] a tím k výslovnosti [jesi]. Ve spojení se zvrtným zájmenem *se*, tedy *jestli se*, pak nedostatečná výslovnost vytvářela spíše dojem jednoho slova s výslovností [jesise].

Vedle vypouštění celých souhláskových skupin se vyskytlo také vypouštění pouze jedné hlásky, a to buď uvnitř slova nebo na začátku. V důsledku toho se chybná výslovnost objevila např. u slova *takhle*. Dle pravidel správné výslovnosti by znělé [h] ovlivnilo předcházející neznělé [k] na znělou hlásku [g]. K regresivní asimilaci ale vůbec nedošlo, protože hláska [h] byla zcela vypuštěna a výsledná výslovnost zněla [takle]. K elizi souhlásky došlo také u neurčitého zájmena *nějaký*, kde vypuštěná hláska [j] způsobila výslovnost [ňákí]. Elize hlásky [j] se také vyskytla u slovesa *jít* ve tvarech *půjdu*, *jdeš* a *jdeme*. U prvního zmíněného slovesa navíc došlo ke změně kvantity u hlásky [ú], tedy

[*puđu*] (viz níže). U druhého zmíněného slovesa byla vypuštěna iniciála a hláska [e] byla chybně prodloužena, tedy [*de:š*]. Třetí analyzované sloveso, které se vyskytlo v projevu nejčastěji, bylo vysloveno s elizí iniciály, tj. [*deme*]. Elize iniciály se také objevila ve spojení *když*, vysloveno [*diš*].

Vyskytl se i případ, kdy byla souhláska vypuštěna nejen uvnitř slova, ale i na jeho konci. Konkrétně se jedná o vypuštění hlásky [t] ve slově *vlastnost* – realizováno v podobě [*vlasnos*].

Též velmi častou odchylkou od normy, v důsledku rychlejšího tempa, bylo nedodržování délky samohlásek. Samohlásky byly vždy kráceny u sloves, nejčastěji u slovesa *nevím*, dále *můžete*, *myslím*, *mám*, *není* a *půjdu*. Výsledná výslovnost byla [*nevim*], [*mužete*], [*mislim*], [*mam*], [*neňi*] a [*puđu*], kde navíc došlo k elizi hlásky [j] (viz výše).

Problematická bývá také zdvojená výslovnost, která by se správně měla objevit na předělu dvou po sobě následujících slov. Konkrétně šlo u moderátorovy promluvy o spojení *od tebe*, kde v důsledku zpětné asimilace došlo ke změně ve znělosti u hlásky [d]. V předložce se tak objevilo neznělé [t], které ale splynulo s následující iniciálou a následné výslovnosti [[?]*otebe*].

Jiným příkladem chybné výslovnosti na předělu dvou slov bylo spojení *že se*, kde nebyla dostatečně artikulována samohláska [e]. Spojení realizováno v podobě [*žse*].

Ve spojení *tohle támhle* mluvčí užil při výslovnosti obecnou češtinu, která měla vliv na námi sledovanou fonetickou rovinu jazyka. Došlo k nenormativnímu zjednodušení konsonantické skupiny, výsledná výslovnost [*todle támle*].

4.5.2 Shrnutí

Moderátor Patrik Hezucký se nejčastěji nenormativní výslovnosti dopouštěl při výskytu souhláskových skupin, ve kterých v důsledku nesprávné artikulace docházelo k úplnému vypouštění hlásek. Vliv na chybnou artikulaci mělo jak rychlejší tempo promluvy, tak i jistá nepřipravenost jednotlivých promluv, které byly spíše spontánní reakcí na kolegovy podněty, než že by se jednalo o delší a souvislejší věty. Rychlejší tempo se projevilo též ve zkracování samohlásek u sloves.

Obě zmíněné odchylky, tedy chybná výslovnost souhláskových skupin a chybná kvantita u samohlásek, přispívají k tomu, že výsledný projev je nespisovný. V případě chybné výslovnosti na předělu slov (viz výše zmíněné [jesise], [²otebe] nebo [žse]) může dojít až k nesrozumitelnosti.

Forma dialogu přispívala k tomu, že větný přízvuk i intonace byly přirozené. Někdy byly však jednotlivé vstupy Patrika Hezuckého přerušovány vstupy Leoše Mareše a stoupavá kadence v prvním větném úseku tak byla narušena.

4.6 Porovnání promluv Leoše Mareše a Patrika Hezuckého

Z hlediska velkého množství chyb ve fonetické jazykové rovině byly promluvy obou moderátorů rozhlasové stanice Evropa 2 převážně nespisovné. U Leoše Mareše se chybná výslovnost nejčastěji vyskytovala u slov frekventovaných typu *vlastně*, *prostě* a *třeba*, ve kterých docházelo k elizi hlásky či vypouštění celých hláskových skupin. U obou moderátorů se pak objevoval nespisovný výraz *ňáký*, velmi často se vyskytla elize iniciály *j* u slovesa *jít* v různých tvarech a po celou dobu jejich promluvy byly zkracovány samohlásky u sloves. V porovnání s výše uvedenými moderátory z Českého rozhlasu byla u Leoše Mareše i Patrika Hezuckého intonace, hloubka pauz i výraznost slovního a větného přízvuku přirozenější. To může souviset například s tím, že se v jejich případě jednalo o nepřipravené dialogy.

4.7 Analýza promluv Milana Schmidta

U moderátora Milana Schmidta jsme rozebírali promluvy nahrané ze stanice Country Radio v rámci dopoledního bloku, který uvádí každý pracovní den od deseti do čtrnácti hodin. Jedná se o samostatné vstupy, ve kterých hlasatel uvádí předchozí či následující interprety a písně a také informuje posluchače o aktuálních informacích, a to především z hudební scény. Součástí analyzovaných promluv jsou také dialogy, které hlasatel vedl s lidmi po telefonu, dále pozvánky na různé kulturní akce, uvádění soutěží Country Radia, či dopravní informace.

4.7.1 Jednotlivé odchylky

Nejčastější zaznamenaná odchylka se týkala spojení párové a nepárové souhlásky v mezisloví. Ač se nepárové souhlásky procesu asimilace nezúčastňují (viz s. 32), a tedy

nemají na předcházející hlásky vliv, mohou je mluvčí neznalí kodifikace považovat za signalizátor toho, že předcházející hlásku ovlivní svou znělostí. Takový typ odchylky se vyskytl u Milana Schmidta ve dvou typech slovních spojení. Zaprvé se jedná o typy, ve kterých na konci slova mělo dojít ke ztrátě znělosti, ale nedošlo (grafická podoba koncových hlásek tak koresponduje s reálnou výslovností: *už je, pohled na, což je, když nepíše, teď mám, už někdo, když někdo, když nezavolá, teď máme, když mluvíme*). Zadruhé jde o typy, ve kterých naopak jedinečná znělá hláska vyskytující se na počátku následujícího slova chybně ovlivnila koncovou neznělou hlásku slova předcházejícího (*ať je, tak může, tak je* vysloveno: [[?]*ad' je*], [*tag může*], [*tag je*]). Chybná výslovnost koncové hlásky se vyskytla dále ve slovních spojení: 1) *hned teď*, kde sice byla dodržena dvojitá výslovnost obou hlásek, ale ve variantě [*hned tet'*], nikoli ve variantě očekávané (a z ortoepického hlediska správné) [*hnet tet'*]; 2) *pokud jsem*, kde pomocné sloveso bylo sice vysloveno správně bez hlásky [*j*], za to ale vzniklé [*s*] neovlivnilo předcházející hlásku [*d*] a došlo k výslovnosti [*pokud sem*].

Jedna z velmi rozšířených nespisovných odchylek, kterou uvádí *Česká výslovnostní norma* a též byla analyzována u hlasatelů výše, je zkracování dlouhých samohlásek. U Milana Schmidta ke zkracování též docházelo, spíše se však jednalo o nepozornost, jelikož se odchylka nevyskytovala ve vysoké míře. Zkrácené [*ú*] se vyskytlo pouze jednou, a to ve slově *úplně*. V pěti případech šlo o samohlásku [*í*], a to ve slovech *musím, zdravím, nevím, říkat* a *naším*. Zmíněné přivlastňovací zájmeno *naším* se vyskytlo ve větě *V Kukátku Country Radia se budeme zabývat naším [naším] zdravím*. V tomto případě ale nelze s jistotou říci, zda se jedná o fonetickou chybu, nebo zda mluvčí zkrátil samohlásku z důvodu neznalosti morfologie. Zajímavý je také výskyt slovesa *říkat*, který se vyskytl ve tvaru *říkala* a *říkal*. Konkrétně se tvar *říkala* objevil jen jednou a byl vysloven správně, tj. s dlouhou samohláskou. Tvar *říkal* se vyskytl celkem čtyřikrát a pouze jednou byl vysloven chybně, tj. [*řikal*], a to v telefonickém rozhovoru, kdy se mluvčí obracel ke konkrétnímu adresátovi. Tím spíš zde užití nespisovné odchylky může působit až nezdvořile (viz s. 29).

K opačné odchylce u samohlásky, tedy k jejímu prodloužení, došlo jen v případě adverbia *hodně*, vysloveno [*h:odně*].

Elize hlásky [*j*] se opět vyskytla v neurčitých zájmenech, a to ve tvarech *nějaká, nějaký, nějaké, nějak* a *nějakou*. Na rozdíl od moderátorů zmíněných výše, u kterých jsme

v těchto slovech zaznamenali mimo samotné elize také splynutí hlásky [e] a [a], u Milana Schmidta se jednalo pouze o elizi hlásky [j]. Výslovnost uvedených slov zněla [něaká], [něakí], [něaké], [něak], a [něakou].

V důsledku rychlejšího tempa řeči docházelo ke zjednodušené výslovnosti dvou stejných souhlásek, a to na hranici dvou slov. Objevila se spojení, ve kterých jedno slovo končí a druhé začíná stejnou souhláskou: *tak kdo*, *tam máte* a *Brothers Stín* (ve větě ...zpívali nám Malina **Brothers Stín** staré řeky). Výsledkem splynutí v jedinou hlásku byla výslovnost [tagdo], [tamáte], [bradrstín]. Nutno ale podotknout, že navzdory těmto odchylkám se objevila i výslovnost zdvojená, a to ve spojení *před dvanáctou* a *tam máme*.

Dále se jednalo spíše o různé typy odchylek, které byly z velké části též způsobené rychlejším tempem promluvy. Vyskytla se například elize hlásky [h] ve slově *takhle*, v jejímž důsledku nedošlo k regresivní asimilaci hlásky [k] na [g] a vysloveno bylo [takle]. Nebyla zachována plná výslovnost souhlásky [k], respektive [g] ve slově *když*, vysloveno [diš]. K elizi iniciály došlo také v případě výslovnosti *jsou*, které zastávalo ve větě ...*co jsou to za podivné stvoření* funkci plnovýznamového slovesa a správně by měla být souhláska [j] zachována. Ve slově *pokud* byla chybně změkčena předopatrová souhláska [d] – vysloveno [pokut].

Objevila se i slova, ve kterých vedle sebe stojí hlásky artikulačně příbuzné. Například ve slově *koncertní* (užita i varianta *koncertního*) se vyskytují alveolární hlásky [t] a [n] v těsné blízkosti a mohou působit při výslovnosti potíže. V obou případech však byla dodržena výslovnost správná. Stejně tak bylo zřetelně vysloveno i slovo *listky*.

4.7.2 Shrnutí

Promluvy moderátora Milana Schmidta nevykazovaly mnoho odchylek jednoho typu, spíše se jednalo o více různých druhů odchylek, jejichž výskyt ve velké míře závisel na tempu řeči. Nenormativní výslovnost, objevující se pravidelně, zasáhla především neurčitá zájmena. Častá byla také chybná výslovnost délky samohlásek u sloves, která ale příliš nezasáhla zkracování hlásky [í] ve slovese *říkat*.

Z hlediska intonace byly věty spíše v jedné tónové výšce, což znesnadňovalo vnímání větných celků. V mnoha případech mohl být posluchač zmaten, zda pokles hlasu

značí již konec věty, nebo věta bude následovat. Promluvy byly také často vyslovovány na jeden nádech a v důsledku toho se pauzy objevovaly v místě nedostatku dechu, nikoli na konci úseků, které by dělily větu na kratší logické celky.

V jednotlivých vstupech se v některých případech tempo během promluvy mírně zvyšovalo. Na počátku byly věty moderátorem vyslovovány pomaleji a se správnými slovními i větnými přízvuky, každou následující větou se tempo zvyšovalo. V telefonických rozhovorech, zejména při pokládání otázek, které, předpokládáme, byly nepřipravené, se objevovaly hezitační zvuky.

4.8 Analýza promluv Miloše Kellera

U moderátora Miloše Kellera jsme sledovali jeho promluvy během odpoledního bloku na stanici Country Radio. Každý pracovní den mezi čtrnáctou a osmnáctou hodinou seznamuje posluchače s kulturními akcemi, zaměřenými především na hudbu, informacemi o dopravě a přibližuje odvysílané interprety a jejich tvorbu. Většinou se jedná o samostatné promluvy, které jsou doplněny o krátké rozhovory například s odborníky z různých oborů.

4.8.1 Jednotlivé odchylky

Nejčastěji se chybná výslovnost objevila u neurčitých zájmen, která se vyskytla ve tvarech *nějaké, nějaká, nějakou*. Došlo k elizi hlásky [j] společně se splnutím hlásek [e] a [a] a zájmena byla vyslovena [ňáké], [ňáká] a [ňákou]. U tvaru *nějaké* byla ale zaznamenána i výslovnost správná. Elize hlásky [j] také postihla tvary sloves *přijdou* a *přijde*, ve kterých navíc došlo k prodloužení samohlásky [i], tedy [přídou] a [příde]. Odchylna se ale nevyskytla vždy a objevila se i výslovnost [přijde]. Stejně tak byla dvojitá výslovnost zaznamenána u slova *ještě*, které bylo vysloveno jak s elizí iniciály, tj. [ʔešʔe], tak bez ní, tj. [ješʔe]. Chybně byla iniciální hláska [j] vypuštěna ve čtyřech případech slovesa *být*, a to ve tvarech *jsem* a *jsou*. Jednalo se o věty, ve kterých sloveso *být* zastávalo funkci plnovýznamového slovesa: *Já jsem [sem] Miloš Keller a budu s vámi až do osmnácté hodiny., Nepravidelnosti v dopravě jsou [sou] taky na trati 244., ...jejími autory jsou [sou] a ...pravidelné dopravní informace jsou [sou] tady.*

Ve výslovnosti přivlastňovacího zájmena *vašeho* byla vypuštěna hláska [h], slovo bylo realizováno s výslovností [vašeo]. Elize hlásky [h] byla zaznamenána také v případě

slova *takhle*. Vypuštěním znělé hlásky tak nedošlo k regresivní asimilaci u hlásky [k] a slovo bylo vysloveno [takle].

Ve dvou případech se objevila splývavá výslovnost dvou stejných hlásek ve slovech po sobě následujících, a to ve slovním spojení *vás seznámil*, které bylo vysloveno [váseznámil], a *tak kde*, s výslovností [tagde]. Naopak slovní spojení *pod tím a moc si* byla vyslovena bez odchylky.

Vyskytlo se také sloveso *vyhradit* ve tvaru pasivu v ženském rodě, tj. *vyhrazena*. Nenormativní výslovností, při které došlo ke změkčení hlásky [z] na [ž], tedy [vihražena], se promluva z morfoložického hlediska posunula do nespisovné roviny.

Při podávání informací o dopravě, či o vydáních různých hudebních alb se často objevovaly číslovky. V rámci jednoho vstupu byla nejdříve vyslovena špatně číslovka *čtyři*, a to [čtíri]. U číslovky *sedm* došlo k epentezi (viz s. 33), tzn., že moderátor zvolil výslovnost s vloženou samohláskou [u], tedy [sedum]. Tato vokalizovaná výslovnost, která je doporučována ortoepickou příručkou *Česká výslovnostní norma* právě pro veřejné neutrální projevy a zpravodajské texty, se objevila ve všech analyzovaných číslovkách. Konkrétně se dále jednalo o letopočty 1983 [devatenáct²osumdesát tři] a 1976 [devatenáct sedumdesát šest] či o údaj ohledně času [osumnáctí].

Případ chybného zkrácení samohlásky byl zaznamenán pouze v případě slova *úplně*, vysloveno [uplňe]. Vyskytl se i případ dloužení samohlásky, a to ve slově *čekat*, vysloveno [če:kat].

4.8.2 Shrnutí

Promluvy Miloše Kellera se z hlediska ortoepie většinou pohybovaly v normě. V porovnání s výše rozebíranými promluvami ostatních rozhlasových mluvčích se jednotlivé odchylky objevovaly s nízkou četností. V mnoha případech se daná odchylka vyskytla pouze jednou, spíše však byla dodržována správná výslovnost. Výslovnost se u mnoha slov vyskytovala dvojí, to znamená jak s odchylkou od normy, tak vedle toho i s výslovností ortoepicky kodifikovanou. Na chybnou výslovnost mělo vliv především zrychlení tempa (hlavně v neurčitých zájmenech) a nezřetelná artikulace (elize hlásek [j] a [h]).

Občas docházelo k pauzám ve větách v místech, které neodpovídaly logickým celkům. Dále také věty často splývaly v jedno dlouhé souvětí o několika větách. V průběhu promluvy jsme mohli zaznamenat nepatrné zrychlení tempa, které se ale vždy zpomalilo při uvádění následující písni. Při uvádění písni již odehraných byly naopak jejich názvy spolu s interprety vysloveny rychleji a téměř naráz.

4.9 Porovnání odchylek Milana Schmidta a Miloše Kellera

U obou hlasatelů ze soukromé stanice Country Radio se objevovalo v porovnání s promluvami ostatních moderátorů menší množství odchylek. Pokud už se nějaká chyba vyskytla, přikládáme to spíše nepozornosti hlasatele než neznalosti kodifikace. Oba moderátoři vyslovili chybně délku samohlásky u slova *úplně*, též došlo k redukci souhláskové skupiny u neurčitých zájmen. U Miloše Kellera mimo odchylek považujeme za rušivé také hlasité nádechy. Ač se u Milana Schmidta objevilo více odchylek (například zkracování délky samohlásek u sloves či splývání hlásek v mezisloví), celkové vyznění promluvy bylo přirozenější než u kolegy Miloše Kellera. Ten častěji volil rychlejší tempo, které ve spojení s nedůslednou intonací mohlo způsobit potíže v porozumění sdělení jako celku.

5 Závěr

V závěru této bakalářské práce se pokusíme shrnout zaznamenané odchylky všech sledovaných moderátorů, popsat, jakých nejčastějších odchylek od správné výslovnosti se mluvčí dopouštěli a na základě toho rozhodnout, zda se jedná o specifikum daného moderátora či o jev, který se obecně vyskytuje u profesionálních, konkrétně u rozhlasových mluvčích.

Tato bakalářská práce zkoumala především rovinu foneticko-fonologickou a vzhledem k nalezeným odchylkám lze říci, že tato rovina vybranými moderátory vždy důsledně dodržována nebyla. Shrneme-li všechny zaznamenané promluvy, které byly v práci analyzovány, lze říci, že ač bylo nalezeno velké množství různých odchylek, můžeme vymezit ty, které se objevovaly téměř u všech moderátorů. Většina neurčitých zájmen byla všemi moderátory vyslovena buď v podobě [něaki] či [ňáki], ve všech případech byla výslovnost slova *úplně* realizována s krátkou samohláskou a velmi časté bylo zkracování samohlásek také u sloves (nejčastěji ve slovesech: *říkat, myslím, nevím, můžete*, a další, ve kterých byla zkracována hláska [ɪ] či [á]). Elize se nejčastěji objevila u hlásky [j], a to u slovesa *jít*, které se objevilo především ve tvaru budoucího času, který je tvořen předponou *pů-*. Pozor by si moderátoři měli dát také na náznakovou výslovnost, při které se mluvidla nedostala do krajní polohy artikulace a hlásky ve slovech začaly splývat. Velké rozdíly jsou také znatelné, porovnáváme-li promluvy čtené se spontánními. Ve čtených promluvách jsme zaznamenali menší množství odchylek na úkor správného frázování. Je pravděpodobné, že se mluvčí při čtení textu více soustředí na správnou artikulaci než na samotný obsah sdělení. Odchylek se proto sice objevovalo v takových případech méně, zato ale docházelo ke špatnému frázování. Předpokládáme, že to může být způsobeno právě tím, že mluvčí se na obsah sdělení příliš nesoustředí, a proto větné celky logicky neodděluje. To poté může ovlivnit celkové vyznění sdělení, které například může být posluchačem dezinterpretováno.

Mohli jsme si ověřit, že existuje jistý úzký vztah mezi rozhlasovou stanicí a jazykem, který funguje jako médium pro sdělování informací. Jazyk je jednou z ústředních složek rozhlasové stanice a jeho podoba vždy do velké míry závisí na jeho uživateli – zde moderátorovi. Ten by se měl snažit ovládat všechny jazykové roviny, a být tak pro posluchače mluvním vzorem. Svými projevy totiž nepůsobí jen na posluchače, ale na

jazykovou kulturu národa obecně. Z tohoto důvodu by se měl vyvarovat nespisovných výrazů způsobených at' už neznalostí normativní spisovné výslovnosti, tak pouhou nepozorností.

Veřejnoprávní rozhlasová stanice Český rozhlas klade na své moderátory z hlediska správné promluvy jisté požadavky (které jsou mimo jiné zohledňovány při přijímacím řízení), které jsou odlišné od požadavků soukromých rozhlasových stanic. Jedním z důvodů je také to, že každá z rozebíraných stanic cílí na odlišnou skupinu posluchačů. To se následně odráží na kvalitě mluveného projevu. Lze předpokládat, že posluchač Českého rozhlasu poslouchá rádio kvůli věcným informacím. Proto by měl moderátor Českého rozhlasu být při výslovnosti důkladný, aby mu posluchač správně rozuměl. I přesto se u moderátorů odchylky objevily, i když pouze v malé míře. Menší důraz na mluvené slovo předpokládáme u stanic soukromých, na kterých hlavní složku zaujímá hudba. U moderátorů Evropy 2 se objevilo výslovnostních odchylek nejvíce. Navzdory tomu se domníváme, že mladý posluchač ve věku dvanáct až třicet let odchylky od normy příliš nevnímá, protože při poslechu se soustředí spíše na hudební složku programu než na mluvené vstupy. Též je možné, že nedodržováním ortoepické kodifikace se chtějí moderátoři přiblížit mluvě mladé generace, na kterou Evropa 2 právě cílí. V případě Country Radia se jedná většinou o posluchače ze střední a starší generace, kteří nejspíše budou od moderátora požadovat kultivovaný projev. Bylo překvapivým zjištěním, že i přesto, že je Country Radio soukromá stanice, tak oba hlasatelé dbali na správnou výslovnost, odchylek od normy se u nich objevilo nejméně, celkový projev byl srozumitelný a působil přirozeně.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

FLEISCHMANN, Michel. Začátky soukromého vysílání. *Svět rozhlasu: Bulletin o rozhlasové práci*. 2000, 2(4), s. 24. ISSN: 1213-3817.

HANKUSOVÁ, Veronika. *Vývoj výzkumu rozhlasových posluchačů*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1092-2.

HAUSENBLAS, Karel. O kulturu řeči. *Naše řeč*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 1991, 74(3), s. 113-123. ISSN 0027-8203.

HŮRKOVÁ, Jiřina. *Česká výslovnostní norma*. Praha: Scientia, 1995. ISBN 80-85827-93-X.

KÖPPLOVÁ, Barbara a kol. *Dějiny českých médií v datech: rozhlas, televize, mediální právo*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0632-1.

MARŠÍK, Josef. Rozhlasová zpráva a rozhlasové zpravodajství. OSVALDOVÁ, Barbora a kol. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2001, s. 57–72. ISBN 80-246-0248-2.

MARŠÍK, Josef. *Úvod do teorie rozhlasového programu*. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-013-0.

MORAVEC, Václav. Vývoj koncepce rozhlasového vysílání v České republice (1990–2000). *Svět rozhlasu: Bulletin o rozhlasové práci*. 2000, 2(4), s. 11–14. ISSN: 1213-3817.

PALKOVÁ, Zdena. *Fonetika a fonologie češtiny*. Praha: Karolinum, 1994. ISBN 80-7066-843-1.

PALKOVÁ, Zdena. *Výslovnost rozhlasových mluvčích*. *Naše řeč*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 1982, 65(4), 186-196. ISSN 0027-8203.

PALKOVÁ, Zdena. *Výslovnost současné češtiny a kultura řeči*. Český jazyk a literatura. Praha: SPN – pedagogické nakladatelství, 2009, 59(1), s. 18–26. ISSN 0009-0786.

ROMPORTL, Milan. *Výslovnost spisovné češtiny: výslovnost slov přejatých: výslovnostní slovník*. Praha: Academia, 1978. ISBN 509-21-856.

SKARNITZL, Radek, Pavel ŠTURM a Jan VOLÍN. *Zvuková báze řečové komunikace*. Praha: Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3272-8.

ŠTĚPÁNOVÁ, Veronika. Vokalická kvantita v přejatých slovech v češtině: Výsledky výzkumu výslovnostního úzu. *Naše řeč*. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2015, **98**(4), 169-189. ISSN 0027-8203.

Internetové zdroje

COUNTRY RADIO [online]. Praha: MEDIA CLUB, c2000-2018 [cit. 2018-11-23]. Dostupné z: <<http://www.countryradio.cz/>>.

Český rozhlas [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2018 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <<https://www.rozhlas.cz/portal/portal/>>.

Evropa 2 [online]. Praha: Evropa2, Active Radio, c2018 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <<https://www.evropa2.cz/>>.

HORSKÁ, Jindra. 13. komnata Patrika Hezuckého. In: *Česká televize* [online]. Praha: Česká televize, c1996-2018, 17.6.2015 [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: <<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1186000189-13-komnata/214562210800014-13-komnata-patrika-hezuckeho/>>.

Jak naladit Hudebního kurýra Miloše Kellera. In: *Folk time* [online]. FOLKtime, c2018, 15.2.2005 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <<http://www.folktime.cz/rozhovory/jak-naladit-hudebniho-kuryra-milose-kellera.html>>.

KRČMOVÁ, Marie. Asimilace: Asimilace znělosti. In: *CzechEncy: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, c2012-2018, 2017 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <<https://www.czechency.org/slovník/ASIMILACE>>.

KRČMOVÁ, Marie. Transkripce. In: *CzechEncy: Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, c2012-2018, 2017 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <<https://www.czechency.org/slovník/TRANSKRIPCE>>

KRČMOVÁ, Marie. Ortoepie. In: KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova

univerzita, c2012-2018 [cit. 2018-12-01]. ISBN 978-80-7422-480-5. Dostupné z: <<https://www.czechency.org/slovník/ORTOEPIE>>.

KROUPOVÁ, Eva. Patrik Hezucký: Tátu nikdy neviděl, příbuzné nezná. In: *iDNES KINO* [online]. Praha: MAFRA, c2018 [cit. 2018-11-23]. Dostupné z: <https://kino.idnes.cz/patrik-hezucky-tatu-nikdy-nevidel-pribuzne-nezna-f7v-/dramaticke-osudy.aspx?c=A160212_125901_dramaticke-osudy_kuko>.

KRUPIČKA, Miroslav a Dita KŘÍŽOVÁ. Historie rozhlasu v kostce. In: *Český rozhlas* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2018 [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <<https://www.rozhlas.cz/archiv/historie>>.

KRUPKA, Jaroslav. V Česku je nové reklamní médium – Leoš Mareš. *Dotyk* [online]. VLTAVA LABE MEDIA, 2017 [cit. 2018-11-18]. ISSN: 1805-9465. Dostupné z: <https://dotyk.denik.cz/publicistika/reklamni_fenomen_leos_mares.html>.

KUPSA, Michal. Moderátor a muzikant Milan Schmidt. In: *Michal Kupsa* [online]. Michal Kupsa, c2018, 7.3.2012 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <<https://www.michalkupsa.cz/blog/moderator-a-muzikant-milan-schmidt-33.html>>.

Křetínský kupuje Evropu 2 a další rádia za 1,8 miliardy. In: *Novinky.cz* [online]. Praha: Borgis, c2003-2018 [cit. 2018-11-16]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/ekonomika/469386-kretinsky-kupuje-evropu-2-a-dalsi-radia-za-1-8-miliardy.html>>.

MARTANOVÁ, Štěpánka. První soukromá rádia u nás. In: *musicweb.cz* [online]. Praha: Marek Soldát, c2004-2005, 4.11.2004 [cit. 2018-11-16]. Dostupné z: <<https://web.archive.org/web/20080327004844/http://magazin.musicweb.cz/2004/11/04/prvni-soukroma-radia-u-nas/>>.

Michael Rozsypal. In: *Fakulta sociálních věd* [online]. Praha: Univerzita Karlova [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <<https://ips.fsv.cuni.cz/IPSFVS-479.html>>.

Michael Rozsypal. In: *Český rozhlas Plus* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2018 [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <<https://plus.rozhlas.cz/michael-rozsypal-5000469>>.

Milan Schmidt: moderátor. In: *Český rozhlas* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2018 [cit. 2018-11-25]. Dostupné z: <https://www.rozhlas.cz/lide/strednicechy/_zprava/milan-schmidt--1577786>

O pořadu Host Lucie Výborné. In: *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2018 [cit. 2018-11-13]. Dostupné z: <<https://radiozurnal.rozhlas.cz/host-lucie-vyborne-5997483/o-poradu>>.

PÁLKA, Matěj. Lucie Výborná: Můj oblíbený host? Člověk, který „hoří“. In: *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2018, 12.8.2013 [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <<https://radiozurnal.rozhlas.cz/lucie-vyborna-muj-oblibeny-host-clovek-ktery-hori-6239250>>.

PETERA, Martin. 20 let v českém éteru – poprvé s Evropou 2. In: *RadioTV* [online]. Praha: Impression Media, 9.4.2010 [cit. 2018-11-16]. Dostupné z: <http://www.radiotv.cz/p_radio/r_obecne/20-let-v-ceskem-eteru-poprve-s-evropou-2/>.

PETERA, Martin. Důležitým milníkem pro Country Radio byl rok 2010, přiděleno bylo hned 8 frekvencí, říká Domečka. In: *RadioTV* [online]. Praha: Impression Media, 12.10.2011 [cit. 2018-11-23]. Dostupné z: <http://www.radiotv.cz/p_radio/dulezitym-milnikem-pro-country-radio-byl-rok-2010-prideleno-bylo-hned-8-frekvenci-rika-domecka/>.

POKORNÝ, Jan. Lucie Výborná. In: *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2018, 12.10.2011 [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <<https://radiozurnal.rozhlas.cz/lucie-vyborna-6218127>>.

POLÁK, Lukáš. Country Rádio získalo čtyři nové regionální VKV kmitočty. In: *Digitální rádio* [online]. Praha: Český rozhlas, c1997-2018, 25.8.2016 [cit. 2018-11-23]. Dostupné z: <<https://digital.rozhlas.cz/country-radio-ziskalo-ctyri-nove-regionalni-vkv-kmitocty-7220420>>.

Rádio Egrensis skončilo. Na jeho vlnách bude hrát Blaník. In: *Živé Chebsko.cz* [online]. WordPress, 19. 3. 2018 [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: <<http://zivechebsko.cz/2018/03/19/radio-egrensis-skoncilo-na-jeho-vlnach-bude-hrat-blanik/>>

Rozhovor s Michelelem Fleischmannem? Nádhera!. In: *RadioTV* [online]. Praha: Impression Media, 2004, 5.4.2004 [cit. 2018-11-19]. Dostupné z: <http://www.radiotv.cz/p_radio/r_obecne/rozhovor-s-michelem-fleischmannem-nadhera/>.

Z nuly až na vrchol. Příběh o Leoši Marešovi. In: *RadioTV* [online]. Praha: Impression Media, 26.7.2004 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <http://www.radiotv.cz/p_tv/t_personalistika/z-nuly-az-na-vrchol-pribeh-o-leosi-maresovi/>.

Citace jiných zdrojů

Kodex Českého rozhlasu. s. 14–15. Dostupné z: <https://media.rozhlas.cz/_binary/00730694.pdf>.

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání: Rozhodnutí o udělení licence. Praha: Odbor rozhl. vys. a licencí, 2016, ročník 2016, RRTV-5237644. Dostupné také z: <<https://www.rrtv.cz/files/lic/1874197.pdf>>.

Soukromá emailová korespondence autorky bakalářské práce Lucie Baptistové s Lucií Výbornou ze dne 28. 11. a 30. 11. 2018

Zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Český rozhlas, 1991, ročník 1991, číslo 484. Dostupné z: <https://media.rozhlas.cz/_binary/03848631.pdf>.

Seznam příloh

Příloha 1 – Lucie Výborná (*Host Lucie Výborné*)

Jan Kraus, 30. 1. 2019

/00:00-00:12/ Je šest minut po deváté hodině, se mnou ve studiu je moderátor, herec a také redaktor Media Television, Jan Kraus. Tak vás tady vítám, dobrý den. Co to je Media Television?

/02:58-03:20/ Já jsem se poměrně nedávno dostala ke knize „Jan Kraus, můj soukromý buzinés“. Já...nezbláznila jsem se, čtu to tak, jak jste [*jste*] to nazval. A říkala [*říkala*] jsem si, že by bylo hezké, věnovat se vašim moderátorským začátkům, protože mě fascinovalo, že reakce lidí z divadla, kterým jste řekl v té době, že budete moderovat, nebyla úplně [*úplně*] pozitivní.

/05:12-05:20/ Umíte si představit, že by se dneska během Show Jana Krause ještě někde vzadu [*vzadu*] mimo dosah kamer objevila nějaká [*nějaká*] cedule s návodnou otázkou?

/05:23-05:26/ Nebo s časem? Že by vám někdo ukazoval, co máte říkat [*říkat*]?

/06:23-06:25/ Takže se tam vynořila cedule...Co tam bylo třeba?

/06:38-06:48 Dobře. A když by mně ukázal někdo ve studiu ceduli s otázkou, omlouvám se, „Ať opička něco předvede.“, tak bych se smála tak, že už bych ani já nepředvedla nic.

/08:15-08:21/ Můžu ještě jednu slavnou ceduli? Já jsem si to tady napsala...“Za dveřmi je Moravec.“

/10:09-10:33/ Po Sauně přišly další pořady: Taxi, Občan Kraus, Další prosím a tak dále. Líbilo se mi, když jsem narazila na kapitolu Poprvé v Ponci, míněno v divadle Ponec, kde mohu citovat: „Těžko popsat, jaký stav jsem prožíval, když jsem se dokymácel k divadlu Ponec v den natáčení prvního dílu.“ Zkuste mi popsat ten stav. Ono to vypadá, že teď tady sedím s chlapem, který je nesestřelitelný Talk Master.

/13:30-14:03/ Můžu se ještě vrátit do knihy Můj soukromý buzinés. Mě právě fascinuje, jak popisujete svůj byznys nebo svoje podnikání v osmdesátých letech a potom léta devadesátá, ale skočila jsem vlastně na věk Jan Kraus devět let, kde jsem našla vlastně něco o tom, jak byznys má velmi pofidérní hranici morálky a teď cituji doslova: „Můj první obchod jsem udělal v devíti letech, kdy jsem jednomu vadnému klukovi u nás na Vinohradech prodal myš

za pět korun s tím, že je to hříbě mustanga a jmenuje [*menuje*] se Šemík.“ Tehdy jste neměl úplně [*úplně*] černé svědomí.

Tereza Kostková, 4. 2. 2019

/00:04-00:25/ Mým hostem je herečka a moderátorka Tereza Kostková, tak vás tady vítám, dobrý den. Naše kolegyně, tedy vlastně nová kolegyně, protože ode dneška vysíláte na sesterské stanici na Českém rozhlase Dvojka pořad Blízká setkání. Vy už jste na Dvojce moderovala Ve dvanáct na dvanáct, je to úleva nemít u hlavy kameru – televizní, filmovou?

/02:31-02:44/ Člověk vstupuje na tu stanici s nějakými [*ňákími*] očekáváními, hlavně asi s hlavou plnou lidí, se kterými by si strašně rád popovídal. A asi to nebudou úplně vaši kolegové z herecké branže. Na koho míříte?

/02:51-02:52/ Tak s těma si popovídáte v divadle normálně.

/03:35-03:38/ Buďte konkrétní. Řekněte třeba [*třea*]...udělejte nám nabídku z prvního měsíce. Já jsem teď asi sama proti sobě, ale mě to fakt zajímá.

/04:56-05:06/ Seděl tady Jan Kraus minulý týden a říkal [*řikal*]: „Nejhorší věc, kterou jsem kdy v životě ve své show absolvoval, byl rozhovor s mojí rodinou.“ Můžete si to představit Terezo?

/06:04-06:33/ „Kostka je pes, který umí říkat [*řikat*] pravdu.“ Takhle charakterizoval vašeho tatínka jeden z vašich kolegů, se kterým taky hraje divadlo, nebudu jmenovat. Mně jde [*de*] o ten fakt, že Kostka je pes, který umí říkat [*řikat*] pravdu. Jaké to je, když vlastně...a funguje to i směrem k vám jako k milované dceři? To muselo být ze začátku docela takové skličující.

/06:50-06:59/ Když ty herečky jsou takové jako exaltované a teď člověk [*člojek*] začíná a má pocit, že vlastně už jako vstupuje na ta herecká prkna a pak přijde [*přide*] prostě krutootec a zpraží vás.

/08:15-08:35/ Já jsem Terezo přišla na to, že jste vystudovala Vyšší odbornou hereckou školu v Michli – obor herečka a moderátorka. Jak se učí moderování na vyšší odborné škole? Já tuhle zkušenost vůbec nemám [*nemam*]. No ne, počkejte, řekněte [*řeknete*:]. Ne já si z toho nedělám legraci. Mě by jenom zajímalo, jak to vypadá.

/10:43-11:01/ A je pravda, že vlastně jako absolventka nebo dokonce jako studentka této vyšší odborné školy jste šla cosi zanést do Divadla pod Palmovkou, nějaký [nějaký] balík, nebo já nevím [nevím] co, kde vás režisér Kracík rovnou oslovil, jestli si nechcete nastudovat Julii? A to vás chtěl sbalit?

/12:48-12:58/ Tereza Kostková je herečka a moderátorka, teď ji můžete [můžete] nově vidět ve filmu Ženy v běhu. Tak si říkám [říkám], na co vás dostanou producenti, když vám nabízejí roli ve filmu.

/14:23-14:38/ Hrajete i v Létu s gentlemanem s Jaromírem Hanzlíkem, my jsme spolu o tom s panem Hanzlíkem mluvili, myslím že před rokem asi, a on říkal: „No já nevím [nevím], nemáme peníze“ a tak dále, a já jsem teda měla pocit, že už je to natočené. Takže, je to natočené, nebo není?

/15:40-15:56/ No on právě pan Hanzlík říkal, že neví, jak to bude s těmi financemi a vlastně i Jiří Adamec říkal [říkal], že nějak to natáčení se trošku krátilo, tak jsem si říkala [říkala], stalo se vám někdy, a teď si myslím [myslím]...nesměřuju přímo k tomuhle filmu, že jste nedostala za svoji práci zapláceno?

Příloha 2 – Michael Rozsypal (*Dopolední Plus*)

12. 2. 2019 – 1. vstup

A teď úplně [úplně] změníme [změníme] téma, v deset hodin a jednadvacet minut. Sokoly z brněnských Husovic překvapil na začátku letoška dopis z Ředitelství [ředitelství] silnic a dálnic. Píše se v něm o vyvlastnění části jejich sportovního areálu. Ten stojí u Tomkova náměstí, kde chtějí silničáři v nejbližších letech postavit další část velkého městského okruhu. Sportovci a zástupci Brna se teď snaží vyvlastnění na poslední chvíli zabránit.

12. 2. 2019 – 2. vstup

Máme deset hodin a čtyřadvacet minut, jste stále na vlnách Českého rozhlasu Plus, v úterý dvanáctého února posloucháte naše dopolední vysílání. Před zprávami pro vás máme připraven ještě jeden příspěvek, který bude o tom, že ochránit amazonský deštný prales pomáhají přímo na místě také Češi. V Ekvádoru se proti těžbařům postavili členové neziskové organizace Forest Ing. Pomoc ve svém úsilí nyní hledají u tuzemských univerzit, založili také společné konsorcium a začali stavět vědeckou základnu s názvem Refuchio, která

poslouží jako zázemí pro rozmanité ekologické vzdělávací i výzkumné aktivity. O budoucí plány se zajímala Martina Pouchlá.

12. 2. 2019 – 3. vstup

Teď tedy jedenáct hodin a devět a půl minuty. Míříme na Blízky [*blízki*] východ. Dlouholetý izraelský premiér Benjamin Netanyahu začíná dnes kampaň své strany Likud před dubnovými volbami. Strana Likud podle průzkumu zůstává hlavním favoritem. Poprvé po mnoha letech má ale vážné vyzyvatele, který může ohrozit dominantní pozici nejsilnější pravicové strany v Izraeli. Ve studiu je teď Zdeněk Novák z naší zahraniční redakce, který dodá více detailů. Zdeňku vítěj... Když už jsme u té popularity, jaké jsou tedy aktuální šance premiéra Netanyahua na další vítězství a co s těmi šancemi může ještě zamíchat?

12. 2. 2019 – 4. vstup

A teď v úterý dvanáctého února máme jedenáct hodin a téměř jednadvacet minut, což znamená, že se budeme bavit o byznysu, o ekonomice, o penězích a v tom dnešním případě také o pohonných hmotách. Ještě na začátku listopadu stál litr benzínu [*benzinu*] a nafty na tuzemských pumpách v průměru téměř třicet čtyři koruny. Od té doby ale začala paliva výrazně zlevňovat. Cena Naturalu devadesát pět spadla, podle údajů společnosti CCS, zhruba o tři koruny a padesát haléřů, nafta zlevnila téměř o tři koruny. Teď to ale vypadá, že pokles cen je u konce. Proč, a jestli tomu skutečně tak je, to prozradí Tomáš Lisoněk z naší ekonomické redakce, hezké dopoledne.

12. 2. 2019 – 5. vstup

Za pět minut bude půl dvanácté, pokračuje Dopolední Plus. Dalším tématem, které pro vás máme připraveno před zprávami – navazování vztahů nebo chápání vlastní intimity. To jsou jedny z řady problémů, které musejí překonávat tělesně nebo duševně handicapovaní lidé. Právě pro ně funguje v Česku už od roku dva tisíce patnáct služba sexuální asistence. Název za sebou skrývá ale mnohem víc než se na první pohled, poslech, zdá. Sexuální asistenti například učí handicapovanou mládež, jak mít rád sám sebe, jak se ubránit sexuálnímu násilí nebo mít bezpečný styk. Stávajících pět asistentů teď nově doplní nově dalších třináct. Reportérka Anna Soldatová se vydala do centra Freya, které tyto pracovníky školí.

Michael Rozsypal (*Interview Plus* – host Miroslav Kalousek)

12. 2. 2019

Vláda v minulých dnech představila několik plánů, jakými chce ulevit podnikatelům a živnostníkům. Plánuje zavést například jednotnou takzvanou paušální daň, chce zrušit superhrubou mzdu, a snížit daně z hrubé mzdy na méně než devatenáct procent z hrubé mzdy. Obrací se kabinet k pravicovým voličům, jak na to reaguje pravicová opozice? Mým hostem je exministr financí, předseda poslaneckého klubu Top nula devět Miroslav Kalousek, dobrý den. Já jsem Michael Rozsypal a přeji dobrý poslech.

Pane poslanče, vláda chce zavést takzvanou jednotnou paušální daň pro podnikatele a živnostníky s obratem do jednoho miliónu korun, ta by se zhruba měla pohybovat na nějakých [ňákix] pěti tisících pěti stech korunách měsíčně. Vítáte tento krok? ... Čili zjednoduší to zátěž podnikatelům, když nebudou muset platit speciálně odvody na sociální a zdravotní pojištění? ... Vláda také plánuje zrušit od roku dva tisíce dvacet jedna takzvanou superhrubou mzdu, která byla zavedena, když vy jste byl ministrem financí. To vítáte?

Michael Rozsypal (*Interview Plus* – host Michal Horáček)

30. 1. 2019

Od druhé přímé volby prezidenta republiky uplynul o víkendu rok. Povedlo se od té doby alespoň trochu uklidnit moc ve společnosti a spojit rozdělenou společnost? Nejen o tom budeme mluvit v dnešním Interview Plus. Mým hostem je textař, producent, kulturní antropolog Michal Horáček, dobrý den. Já jsem Michael Rozsypal a přeji dobrý poslech.

Pane Horáčku, uplynul rok od přímé volby, druhé přímé volby, prezidenta. S odstupem toho jednoho roku, udělal byste tehdy něco jinak? ... Co jste si odnesl z toho poznávání republiky a poznávání lidí, kteří v této republice žijí? ... Čili, když vám vstupují do řeči, tak ten váš dojem z toho, jak jste vedl kampaň, jak jste se setkával s lidmi, byl pozitivní? ... Když jste zmínil nebo načal ty exekuce, tak nebylo to třeba téma, které hodnotíte zpětně jako opomíjené v té prezidentské volbě? Neměli jste tomu i vy, jako kandidáti, věnovat více pozornosti? ... Čili to téma nebylo opomíjené podle vašeho názoru? A co rozhodlo, podle vás, před rokem prezidentské volby? Máte to zanalyzováno [s²analizováno] zpětně? ... A kdybyste měl zmínit jeden faktor, proč Miloš Zeman v lednu dva tisíce osmnáct zvítězil v druhé přímé volbě prezidenta.

Příloha 3 – *Ranní show*

12. 2. 2019 – 1. vstup (M = Mareš, H = Hezucký)

M: Posloucháte Ranní show na Evropě dvě. Všimli jste si, jak se všechno kolem vás mění? I jídlo? Nová generace jídla je tady. Mana. Mana. Mana. Mana je kompletní a vyvážené jídlo, které se pije. Příprava ti zabere jen minutku. Ideální, když třeba nestíháš, a i tak se chceš dobře najíst.

H: To je dobrý. Mana je jídlo, které se pije. Je to k zamyšlení že jo, „je to jídlo, které se pije“.

M: Už v minulosti jsme něco takového měli. Říkalo [*řikalo*] se tomu pivo. Pivo je také jídlo, které se pije. Se říkalo [*řikalo*], že prostě [*prstě*], že hlad je převlečená žizeň.

H: A je něco, co je nápoj, ale co se jí?

M: Cože?

H: Jestli se [*jesise*] jí nějaký [*ňákí*] nápoj.

M: Já jsem strašně unavenej už.

H: Ze mě jako nebo?

M: Já už nechci vo tom přemejšlet. Už jsem vyčerpal všechnu svojí energii.

H: Dobře, tak pojďme rozdávat radost přátelé.

M: Dnes soutěžíme o Manu. Plnohodnotné jídlo na čtrnáct dní, v balení Many je třicet pět jídel v prášku a třicet šest drinků [*dringú*] s příchutí love, dream and sunlight.

H: K tomu dostanete i super lekce breakdance v Prague Breaking School. Získáte vstup na kurz breakdance dle vlastního výběru v hodnotě dva tisíce korun a můžete [*mužete*] si zkusit vyjádřit se skrze akrobatický tanec.

M: To by byl dobrý dárek i pro tebe Patriku, máš dneska narozeniny, že bych ti koupil super lekce breakdance v Prague breaking school.

H: To by bylo od tebe [*otebe*] moc moc hezké.

M: Že by si k narozeninám ode mě získal vstup na kurzy breakdance dle vlastního [*vlasního*] výběru v hodnotě dva tisíce korun a mohl by si si zkusit vyjádřit...mohl by si se zkusit vyjádřit skrze akrobatický tanec. Počkej, kdyby [*dibi*] si normálně po narozeninách přišel, začal bys tady dělat normálně helikoptéru všechno, no.

H: Já si myslím [*mislim*], že to je dost pravděpodobný. Já někdy dělám helikoptéru i když [*diš*] jsme jako přímo jako v srdci večírku že jo. Tak to prostě člověk je zvyklej dělat cokoli že jo.

M: Já normálně úplně [*uplňe*] tě vidím [*vid'im*], ty seš prostě starej breakař. Ne, ty jsi jenom starej. Pardon.

12. 2. 2019 – 2. vstup

M: Posloucháte ranní show na Evropě dvě. Přátelé, je tady slavnostní [*slavnosňi*] okamžik. Je tady slavnostní [*slavnosňi*] okamžik. Je tady slavnostní [*slavnosňi*] okamžik.

H: Je tady slavnostní okamžik.

M: Schválně, jestli si [*jesisi*] dokážete tipnout, co je na tom slavnostním [*slavnosňím*] okamžiku slavnostní. Patriku.

H: Co je na tom slavnostním okamžiku slavnostní...nevím [*nevim*], dám se podat.

M: Dámy a pánové, dneska je dvanáctého února a Patrik Hezucký má dnes narozeniny [*narozeňini*:]. Ale ty nevíš, co tě teď čeká.

H: Nevím.

M: Ty to nevíš.

H: Já nechci tančit každopádně.

M: Katka Říhová má pro tebe báseň.

H: Ne. To je hezký. Děkuju Kačko.

M: Přátelé, dnes, dvanáctého února, slaví Patrik Hezucký svoje čtyřicáté deváté narozeniny. No, chceme říct [*říc*], že posloucháte Ranní show na Evropě dvě, že je devět nula čtyři a že [*že*:] se Evropa dvě opičí po Patrikovi, protože Evropa dvě zachytila informaci, že Patrik Hezucký slaví narozeniny a slaví je taky. To znamená, představte si [*přestavte si*], že Patrik slaví dneska čtyřicet devět a už velmi brzo oslaví Evropa dvě dvacet devět.

H: Ty bláho. Taky už stará, vid', bréca.

M: Hudební ceny Evropy dvě proběhnou jako vždy klasicky v éteru Evropy dvě odpoledne. Normálně v éteru, budou se předávat ceny.

12. 2. 2019 – 3. vstup

M: Před námi je ještě zpátky do minulosti. Včera jsme otevřeli téma vysoká škola, protože teď si děti dávají přihlášky na vysokou školu. Oni už to nejsou děti, to jsou už dospělí. Prostě mladí lidé, i starší lidé, si teď dávají přihlášky na vysokou školu. Ten limit je do konce února. Do konce února, takže přátelé, možná byste potřebovali [potřeovali] nějakou [ňákou] inspiraci, na jakou školu se přihlásit. Možná tu inspiraci můžete [můžete] přijmout od pohádkových postav. Na jaké vysoké školy se hlásí pohádkové postavy?

M: Dnes [dne:s] se podíváme zpátky do minulosti na to, jak jdou [dou] pohádkový postavy na vejšku.

H: Ahoj Sněhurko, kam jdeš [de:š]?

M: Jé, dobrý den, paní Ježibabo. No, já si jdu [du] podat přihlášku na vysokou školu, já, Sněhurka.

H: To je náhodička. Já taky.

M: Taky jdete [dete] na vysokou školu, jo?

H: Ano. A na jakou se hlásíš, Sněhurko?

M: No já půjdu [pudu] asi na ekonomku. Tam nebudu nejhezčí [nejheščí], ale budu nejchytřejší.

H: Já půjdu [pudu] na matfyz. Tam sice nebudu nejchytřejší, ale budu nejhezčí.

12. 2. 2019 – 4. vstup

M: Nezapomeň Patriku, že máš dneska teda ty narozky.

H: Já mám [mam] vlastně dneska ty narozky.

M: Ty máš narozky. Tak aspoň...

H: Já nevím [nevím], jestli [jesí]...

M: ...aspoň něco opravdu [voprau] malýho že bysme udělali. Něco malýho, nějakou [ňákou] malou oslavičku prostě.

P: Ne, není [neňi] potřeba.

L: Není [neňi] potřeba?

P: Já budu sám dneska celý den.

14. 2. 2019 – 1. vstup

M: Dnes budeme hodně otravovat s Valentýnem, takže pokud to nemáte rádi to téma, dneska to bude náročné pro vás, ale zkusíme vás udržet i přes to, to znamená poprosit vás abyste tedy (jak) si neodlad'ovali, protože přece jenom budeme mít i jiná témata. Třeba dvě dneska [neska].

H: To určitě. Hlavně politiku.

M: Politiku, ano. A pak to spojíme, Valentýn a politiku. Vlastně [vlasně] na konci Ranní show, se dozvíte od nás, že vlastně [vlasně] politici se všichni milujou napříč stranami a spektrem.

H: To se málo ví.

M: Že to je jenom taková přetvářka pro média. Že to je ve skutečnosti jeden velkej klub lásky.

H: To je jedna velká postel ty jo.

M: Takže pokud to nevíte, tak normálně prostě, ten šéf pirátů, ten Bartoš, vlastně [vlasně] v mládí chodil s Andrejem Babišem.

H: To je odvážná myšlenka každopádně.

M: Je to klub lásky. To se zjistí, že vlastně [vlasně] vopravdu [vopravu], že Miloš Zeman se prostě se kámoší s Klausem. Kdo by se mohl [mox] ještě kámošit. Jaká je největší láska? Vlastně vopravdu [vopravu] ale, že to je vopravdu [vopravu] intimní styk doteď, několikrát denně.

14. 2. 2019 – 2. vstup

M: Pojd'me na ty dárky. Katka Říhová dostala dárek... (kovovou růži) ... voní kovem. Ale tady náš kolega Martin Cihlár si toho všiml [všim], já bych neměl ten bystřej postřeh. Ten si všiml [všim] toho, že si si přičichla. A je to stejně úžasný, ne? Jak je vlastně [vlasně] ten stroj, jako lidské tělo, naprogramován, že to udělá. Musíš jít vlastně [vlasně] k prapůvodu toho instinktu, kterej to způsobil. Protože vlastně [vlasně] celý, co to vlastně [vlasně] způsobil, byly nějaký synapse, který ti prostě [prstě] na základě tvojí zkušenosti...ale přece jenom, ta růže tě chladí do ruky, víš, že není skutečná, a stejně si přičichneš, to je prostě [prstě] úžasný.

H: Já jsem se zastavil na slově synapse. Dál nevím [nevím] už.

M: To je stejný jako třeba potkáš ženu jo, a víš, už z historie...

H: Že si nesmíš přičuchnout. Bylo by to nevhodný.

M: ... no víš z historie. Ne, víš z historie, protože znáš svoji, jako, minulost, svoji historii. Víš, že to špatně skončí, jo. Už to víš. Víš, jak to bude procházet, a že to nakonec zase špatně skončí. A stejně...

H: Stejně do toho jdeš [*deš*]. To je pravda.

M: Co kdyby. Katka si taky přičichla, co kdyby náhodou.

14. 2. 2019 – 3. vstup

H: Jsem starej lempl, já neodpovídám všem, ne protože bych nechtěl, ale prostě já jsem hrozně líný. Mně se hrozně chce, ale nejde to prostě přes tu lenost.

M: Ale já si myslím [*misim*], že někteří naši posluchači, a i ti lidé, co tě třeba [*třea*] sledují...

H: Ale čtu všechny! Velice pozorně.

M: ...oni ti napíší tu zprávu a ani nečekají, že jim odepíšeš. Každý to chápe, že máš hodně práce.

H: Hlavně von každý to bere jako výzvu k diskusi, rozumíš.

M: Chápu. Ale píšou ti lidi komentáře...

H: Každý zneužívá tu moji odpověď k tomu, že si se mnou začne psát. A to se mně nelíbí.

M: No ale my jsme se včera s Katkou bavili jenom o takovém jednostranném komentáři třeba [*třea*] pod fotkou jak to tak bývá.

H: Jo třeba „debile“ nebo takhle.

M: No ty komentáře jsou...ty komentáře jsou různé.

15. 2. 2019 – 1. vstup

M: Posloucháte Ranní show na Evropě dvě. Přátelé Patrik Hezucký bude dneska zase unikat.

H: Já, ano, já si balím saky paky.

M: I minulý týden si nějak [*ňák*] unikal. Ale ještě než unikneš, tak prosím [*prosim*] tě, teď už je po Valentýnovi, tak teď už můžeš konečně prozradit, já se úplně [*uplňe*] na to třesu, co si dal tý svojí snoubence k tomu Valentýnu. Ty jsi říkal [*řikal*], že to nechceš prozrazovat, Viktorii jsi to [*sto*] říkal [*řikal*]. Tak teď už to můžeš prozradit, jestli [*jesi*] teda bys to mohl [*mox*] prozradit.

H: Můžu to prozradit, ale upozorňuju, že to řeknu jenom jednou...

M: Ne [*ne:*], počkej, vážně...

H: ...a už nikdy nebudu to opakovat.

M: Tak si něco vymysli třeba [*třea*]. Ona teďka spí ještě stejně, je brzo ještě.

H: Tak takhle [*takle*]...

M: Kromě jachty.

H: Ne, jachta nebyla.

M: Letos nebyla jachta?

H: Byla kytice a byla společná večeře v luxusní restauraci a bylo takovéto hezké povídání, co ženy milují.

M: Povídání.

H: Ano

M: Je pravda, že ženy milují...

H: Já totiž nemám prachy momentálně. Tak jsem musel vsadit na romantiku.

M: Totiž Patrik to upgradoval, my jsme se o tom bavili, a to je docela dobrej model, že vlastně [*vlasně*] ženy, údajně po milování, jo, mají rády povídání, jo. Je to tak? A Patrik to upgradoval, Patrik si povídá bez toho milování.

H: No, my to zkracujeme. My jako než abysme se zabývali zbytečně prostě milováním, které má tu nepříjemnou vlastnost [*vlasnos*], že se [*žse*] po tom musíš vysprchovat, tohle [*todle*] támhle [*támle*], tak my to zkrátíme a jdeme [*deme*] si rovnou povídat.

M: Vlastně [*vlasně*] milování je taková předehra k povídání.

H: Ano, víceméně, no.

M: Takže Patrik je jako drsnej typ. Přeskakuješ prostě. // Takže Patrik je jako drsnej. Ty přeskakuješ prostě.

H: My jdeme [*deme*] rovnou na věc. My jdeme [*deme*] tvrdě na povídání. Brutálně ji popovídám.

Příloha 4 – Milan Schmidt (10:00–14:00)

11. 1. 2019 – 1. vstup

Co se informací týče, budeme se věnovat chřipce. Pokud [*pokut*] už vás postihla, tak je to smutné, ale lékaři doporučují vitaminy a klid. Vitaminy si musíte koupit, klid snad najdete při našem vysílání. Pokud vás ještě nechytla chřipka, no tak udělejte nějaká [*nějaká*] opatření. Jaká, necháme na vás. Opět lékaři doporučují klid a vitaminy. Vitaminy si kupte, klid vám nabídneme. Ale každopádně v Kukátku Country Radia si povíme více. Alespoň trošku přiblížíme, jaká situace byla na sklonku minulého týdne. Tak, teď už Pavel Bobek a Marie Rottrová – S tím bláznem si nic nezačíněj. Já vám přeji příjemné odpoledne, dobrý poslech a hodně [*h:odně*] klidu.

11. 2. 2019 – 2. vstup

V Kukátku Country Radia se budeme zabývat našim [*našim*] zdravím. Jistě už jste zaznamenali, že roste počet onemocnění chřipkou, a tak volám paní Šalomounovou z krajské hygienické stanice ve středních Čechách, dobrý den. Jak to vypadá paní Šalomounová? Slyšeli jsme, že se někde uzavírají nemocnice. Je tak vážná situace? Tak už je [*už je*] to tady. Koho se to nejvíce dotýká? Kdo je nejvíce nemocný? Takže nejvíce dětí se to dotýká. Říkala jste, že ve středních Čechách že je to více než sedmnáct set případů. Jak jsou na tom ostatní kraje? Víte, kde je nejhorší situace? To jsou nepříjemné zprávy. Co je nejlépe v tuto chvíli dělat? Paní Šalomounová, moc děkujeme za zprávy, i když nebyly příliš příjemné v tuto chvíli musím [*musim*] říci. Snad příště budou veselejší. Mějte se hezky a na slyšenou.

11. 2. 2019 – 3. vstup

Mám tady ještě také pro vás i pohled na [*pohled na*] D pětku, což je [*což je*] také velmi frekventovaná dálnice, a tam máme varování u Zdic. Mezi Zdicemi a Královým Dvorem na dvacátém pátém kilometru ve směru na Prahu jsou údržby anebo práce údržby. Je tam údržba skal a svahů. Odstavný pruh je tedy v tu chvíli uzavřený a je tam nějaký [*nějaký*] pohyb osob, tak dávejte pozor, ať se nestane nějaké [*nějaké*] neštěstí. Přejeme vám šťastnou cestu.

18. 2. 2019 – 1. vstup

Hezké pondělní dopoledne vám v tuto chvíli přeje Milan Schmidt. Posloucháte Country Radio a zpívali nám Malina Brothers *Stín [bradrstín]* staré řeky. Zpívali tam něco o tom, že by bylo pěkné vidět zase jednou mráz, tak kdo [*tagdo*] si ráno přivstal, tak viděl mráz. Koneckonců ještě teď, v místech, kam nedopadlo sluníčko, tak jsou stále namrzlá auta. Ale na druhou stranu je třeba si říci, že víkend, který máme za sebou, už byl velkým, ale opravdu velkým příslibem jara. A dnešní den vypadá, že bude velmi podobný, ovšem trochu jiný přeci jen bude, je pracovní. Tak ho pojďme nějak [*nějak*] přežít. Dáme si trochu muziky: Tony Linhart a Kamarádi z Hadí řeky – Dlouhá cesta. To se nám krásně hodí k tomu *Stínu staré řeky*, který právě dozněl.

18. 2. 2019 – 2. vstup

Další Kukátko Country Radia je v podstatě pozvánkou a pozveme vás na zajímavé a krásné místo v Praze. Konkrétně nás pozve Martin Zborník. Martine zdravím [*zdravim*], dobrý den. Tak Martine povězte, kam nás pozvete a na co se můžeme těšit...Je to o tom, že tam chodí číst vlastně ti, kteří píšou povídky, tak už tam máte [*tamáte*] určitě i nějakou [*ňeakou*] skupinu stálou, ale je to normálně pro veřejnost? Může přijít kdokoliv i když nepíše [*gdiž nepíše*] povídky, je to tak, pochopil jsem to...No tak rozhodně je se na co těšit. Navíc jak jste sám říkal [*řikal*], velmi zajímavý hudební doprovod. Tak děkujeme za pozvánku, ať se všechno vydaří, ať přijde co nejvíce lidí a ať [*ad' je*] je atmosféra skvělá a někdy příště opět, na slyšenou.

18. 2. 2019 – 3. vstup

No a teď se pojďme podívat na to, co mám na srdci dál. Pokud [*pokud*] jste poslouchali v pátek vysílání Country Radia, tak jste jistě zaznamenali mé hosty, kterými byli kluci z Malina Brothers. No, a právě Malina Brothers mají svoje koncertní turné, které v únoru můžete navštívit ještě na dvou místech. Jednak v Litovli, a to ve čtvrtek, jednadvacátého února, a jednak v Bruntále v pátek dvaadvacátého února. No a já teď mám [*ted' mám*] pro vás dvě vstupenky, ale na jednadvacátého, na čtvrtek, od devatenácti hodin do koncertního sálu městského klubu v Litovli. No a kdo by tam chtěl vyrazit, tak může [*tag může*] teď hned [*hned ted'*] bafnout telefon – šest set jedna, dva sedm jedna, dva sedm jedna. Zavolat mi sem

a já mu dám dvě vstupenky za to, že byl čiperný a zavolal takhle [takle] při pondělku a poslouchá mě pozorně. Takže už někdo [už něgdo] i volá, přeji vám dobrý den, tady je Milan, Country Radio...Telefon teď nevyzvání, to nevadí. My si pustíme další písničku. Když někdo [gdiž něgdo] zavolá, lístky dostane, když nezavolá [gdiž nezavolá], lístky si nechám já. Teď máme [ted' máme] jedenáct hodin a k tomu třicet devět minut. Přeji vám příjemný poslech.

18. 2. 2019 – 4. vstup

Před malou [před malou] chvílíčkou mi volal Martin a říkal, že prý jsem při uvádění téhle té písničky řekl, že Paula Nelson je Williho vnučka, to o tom ani nevím [nevím], ale on sám říkal Martin, že si pamatuje, když [diš] jsem to uváděl minule, tak že jsem říkal, že je to jeho dcera. Tak ano, samozřejmě, je to jeho dcera. Pokud jsem [pokud sem] řekl vnučka, tak jsem se přeřekl, je to jeho dcera. Narodila se tedy trochu dříve, než si stačil vzít její maminku, protože v té době, kdy se narodila, tak on byl ještě ženatý trochu někde jinde. No ale to se tak chlapům stává, však chlapy znáte, co jsou [sou] to za podivné stvoření. No ale tak prostě narodila se, což je [což je] důležité, je to jeho dcera. Pravda její život nebyl úplně [uplňe] jednoduchý, taky propadla drogám a užila si s tím opravdu svoje, a nakonec ji z toho snad v San Diegu dostali, na léčení, kde byla. Ale měla poměrně pestré mládí, no ale zpívá jí to překrásně. Willie Nelson a Paula Nelson nás potěšili těsně před dvanáctou hodinou a já děkuji Martinovi za upozornění na to, že jsem zablábolil pitomost. A teď už si dáme za pár okamžiků zprávy Country Radia no a pak polední siestu. A když mluvíme [gdiž mluvíme] o polední siestě, tak je [tag je] potřeba si říci, kdo tam také zazpívá, abyste se měli na co těšit. No tak třeba Poutníci s Robertem Křesťanem, nebo Mirek Paleček, anebo třeba také Petr Spálený. Na ty všechny se můžete těšit mezi dvanáctou a třináctou hodinou. K tomu všemu dobrý oběd, takže nechte si chutnat. Posloucháte Country Radio, s vámi je Milan Schmidt a přeji vám klidné pondělí.

Příloha 5 – Miloš Keller (14:00–18:00)

11. 2. 2019 – 1. vstup

Kukátkem se podíváme na to, jak se jezdí v kolonách. Těch kolon jsme si na dálnicích užili, a ještě [²eště] užijeme asi dost a jízda v koloně je fenomén, který je, řekněme, záležitostí posledních deseti dvaceti let a taky to vyžaduje umění. Dopravní informace nás pak přesvědčí, jak je to v praxi a kde se v kolonách nejenom jezdí, ale i stojí. To bude v půl. No a potom toulání Zdeňka Sekaniny, tam je výhoda, že se můžete toulat zcela sami a v žádné koloně stát nemusíte. Tak to je zhruba přehlídka toho, co vás čeká ve vysílání Country Radia v téhle hodině. Ať se vám to líbí.

11. 2. 2019 – 2. vstup

Tak jako neustále nosíte svůj chytrý mobilní telefon, pak je tam pro vás také aplikace Country Radio ve vašem mobilu. Když si tuhle aplikaci stáhnete do vašeho [vašeo] chytrého telefonu, tak vlastně to, co máte na webu, budete mít v přijatelné formě pro telefon, také ve vašem mobilním telefonu. No a budete si moci přesně tehdy, kdy potřebujete, všechny ty důležité informace přečíst.

11. 2. 2019 – 3. vstup

Kukátkem se mrkneme na to, že dochází ke změně jednoho seriálu pravidelných koncertů. Dopravní informace v půl a potom, v druhé polovině této hodinky, zase nějaké [ňáké] další zajímavosti, abych tak řekl, ze života Country Radia. A že toho je dost. Leccos si můžete přečíst na webu, no ale když to slyšíte, tak se to možná i lépe zapamatuje. I touto hodinkou vás provází Miloš Keller.

18. 2. 2019 – 1. vstup

Já jsem [sem] Miloš Keller a budu s vámi až do osmnácté [osumnácté] hodiny. Budu vás provázet písničkami a také informacemi. Dolly Barton, to je interpretka, která přijde [přijde] zpívat už za chvíli, a také Radek Tomášek, Kameloti, Johnny Cash nebo Hana a Petr Ulrichovi. Tihle všichni nás přijdou [přijdou] potěšit. Já už se na ně těším také. Podíváme se Kukátkem na automobily, jak to tak v pondělí obvykle bývá. Tentokrát si rozebereme nejruznější názvy karoserií. Já se přiznám, že se v tom moc nevyznám. Náš spolupracovník,

Vít Pěkný, naopak hodně. Tak s chutí budu poslouchat, abych karoserie aut dovedl pojmenovat. Dopravní informace se těch karoserií budou týkat také. Doufám, že ne moc pomuchlaných. No a potom, v druhé polovině této hodinky, tulák, Zdeněk Sekanina, přijde opět s nějakou [ňákou] další tuláckou pozvánkou. Tak to je náplň této hodinky pondělního odpoledního vysílání Country Radia. Devět minut po čtrnácté, je tu Dolly Barton.

18. 2. 2019 – 2. vstup

Ve vysílání Country Radia je teď se mnou náš motoristický spolupracovník Vít Pěkný, já vás vítám, dobrý den. Kupé, sedan, hatchback, combi, a já nevím co ještě všechno. Moc si toho pod tím představit nedokážu, možná posluchači také ne. Kdybychom byli televize, tak to prostě ukážeme. Takhle [takle] nám nezbyvá než to popsat. Co znamenají jednotlivé názvy karoserií a dají se nějak přehledně a jednoduše charakterizovat? ...Já za informace děkuji našemu motoristickému spolupracovníku Vítu Pěknému.

18. 2. 2019 – 3. vstup

Hana a Petr Ulrichovi a nahrávka s názvem Jízda králů. Docela se hodí k tomu, že teď tady máme dopravní informace, tak kde [tagde] ta jízda není úplně [uplňe] královská – co se týče železnice, tak na úseku Praha, Hlavní nádraží – Řevnice je porouchané vozidlo a některé vlaky jsou odříkány. Nepravidelnosti v dopravě jsou [sou] taky na trati dvě stě čtyřicet čtyři [čtíri]: Moravský Krumlov – Bohutice, počítejte se zpožděními a možnými rozvázání přípojů. Silnice druhé třídy číslo sto dvacet jedna od Mirotic směrem na Votici asi patnácti minutové zdržení. Pokud se podíváme na dálnice a silnice první třídy, tak silnice první třídy číslo sedm [sedum] – za obchvatem Slaného – pomalu jedoucí kolona. D pětka ve směru z Prahy u Berouna také pomalu jedoucí kolona ve zúžení, ale zatím se nezastavuje. Šťastnou cestu.

18. 2. 2019 – 4. vstup

Co na vás čeká dál z hlediska muziky: Brontosauři – Toulám se klínem skal, už za chvíličku. Marty Robbins, Skelet nebo Schovanky – těchhle všech se dočkáte i v téhle té půlhodině. Co se týče Kukátka, tak se podíváme na jeden zajímavý koncert, který se chystá do pražského Gongu. Dopravní informace přinesou informace nejenom ze silnic a dálnic, ale

také z železnic a druhá polovina této hodinky je tradičně vyhražena pohledům na podvečerní a večerní vysílání, a protože je pondělí, tak je toho docela hodně. I touto hodinkou vás provede Miloš Keller. Nejenom do této hodinky příjemný poslech a dobrou pohodu.

22. 2. 2019 – 1. vstup

Čtrnáct hodin a třicet minut, pravidelné dopravní informace jsou [sou] tady, tak se na ně pojďme podívat, kde se jezdí či nejezdí. Začneme na železnicích, abyste věděli, kde můžete čekat [če:kat] nějaké zpoždění. Tak čekat už ho nemusíte na úseku Vojkovice na Ohří – Ostrov nad Ohří, porouchané zabezpečovací zařízení bylo opraveno, a podobně už se jezdí na úseku Votice – Heřmaničky, následky srážky vlaku s automobilem už byly odstraněny. Jižní spojka v Praze od Štěrbohol na Barrandovský most – pojedete o deset minut déle. D jednička – dvoustý první kilometr od Brna směrem na Kroměříž, tedy za Brnem, desetiminutové zdržení. A silnice první třídy číslo pětatřicet na dvoustém šedesátém devátém kilometru od Lipníka nad Bečvou směrem na Olomouc asi patnácti minutové zdržení. Přeji šťastnou cestu.

27. 2. 2019 – 1. vstup

Když už jsem vás seznámil [váseznámil] se sobotou, kam že to za vámi vyjedeme, tak také páteční víkend Country Radia bude, pardon, víkendový víkend Country Radia bude víkendem jubilantů. To znamená, že si připomeneme společně nějaká [ňáká] pro nás význačná březnová data. A teď ten pátek – páteční polední siesta – tak ta je bez mluveného slova, bez reklamy a v pátek monotematická. V pátek 1. března bude patřit známým hitům a také méně hraným písním Michala Tučného. Michal Tučný v pátek v polední siestě. Další březnoví jubilanti potom o víkendu Country Radia, v sobotu a v neděli. No a co v pondělí? V pondělí vypukne, jako už poněkolikáté, Březen – měsíc Country Radia. Podrobnosti o tom zase někdy jindy.

13. 3. 2019 – 1. vstup

Tak k té cover verzi – Waldemar Matuška, Olga Blechová a KTO: Kveté mák a slunce pálí, v roce devatenáct set osmdesát tři [devatenáct osmdesát tři] vyšlo elpíčko Waldemar, a tam se právě tahle písnička objevila. Historie originálu skladby The door is always open je

daleko pestřejší. V roce devatenáct set sedmdesát šest [*devatenáct sedumdesát šest*] byla tahle písnička natočena a vlastně po většinu prázdnin, po značnou část prázdnin roku devatenáct set sedmdesát šest [*devatenáct sedumdesát šest*] se držela v horní pětce americké countryové hitparády a dva týdny byla dokonce i na prvním místě. Jejými autory jsou [*sou*] Dickey Lee a Bob McDill, ale to důležité, pod čím si tuhle písničku pamatujeme, je podání dvojice Dave and Sugar, pochopitelně s jejich doprovodnou kapelou. Tak takhle [*takle*] vypadal v roce devatenáct set sedmdesát šest [*devatenáct sedumdesát šest*] letní hit americké countryové hitparády. Dave and Sugar – The door is always open.